

KATEDRA

Kolegice, kolegi, tovarišice, tovariši!

Zbrali smo se, da povzdignemo svoj glas proti tistemu, kar se že dlje časa, še zlasti pa zadnje dneve, dogaja v Španiji, da izrazimo svoje ogorčenje ob ostudnem početju španske fašistične inkvizicije.

Štiri desetletja stara fašistična diktatura z generalom Francom na čelu sprošča svoje zverinske nagone in preganja ter zapira vse, ki ljubijo svobodo in demokracijo. Pred dnevi so obsodili in umorili pet mladih španskih rodoljubov, pet mladih borcev za svobodo, demokracijo in napredek španskega ljudstva. Sodilo jim je izredno vojaško sodišče, za mizo pa so sedeli Francovi majorji. Obrambe ni bilo, odvetniki so bili tožilčevi pomočniki.

Kljub protestom, prošnjam in grožnjam španske ter svetovne demokratične javnosti je Francov peklenški stroj pahnil v smrt mlade domoljube. Franco se je zopet pokazal v pravi luči, v luči iz leta 1936, takšen, kakršen je v resnici — fašist in diktator. Krvoločna zver Francovega fašizma je utrnila življenja zavednih ljudi, ki so na morišču vzklikali svobodi in demokraciji ter pozivali špansko ljudstvo v boj proti frankizmu.

Po vsej Španiji Francovi biriči iščejo nove žrtve in so v zadnjih tednih aretirali več kot 250 oseb. To morilsko besnenje oznanja smrtni krč fašističnega režima, ki je v razsulu. Poslednja fašistična diktatura v Evropi se maje v temeljih in onemoglo zadaja poslednje udarce. Štirideset let nasilja in zločinov fašistične tiranije je rodilo sadove, ki jo bodo uničili, in nasilje je

poslednja bilka, s katero se ta tiranija poskuša rešiti, s tem pa neizogibno drvi v prepad. Krvavi morilci španske vlade s Caudillom Francom na čelu si sami pišejo smrtno obsodbo. Špansko ljudstvo se je osvobodilo strahu in že ponosno dviguje glavo.

Studentje Mariborske univerze skupaj z ostalo mladino ter delovnimi ljudmi in občani Maribora izrekamo popolno podporo boju španskega ljudstva zoper nasilje in tiranijo srednjeveškega mračnjaštva španskega režima. Izražamo svoj gnus nad nerazumnim, ciničnim in brezobzirnim zločinom fašistične vlade, ki ga je izvršila navkljub vsem protestom demokratične javnosti. Prepričani smo, da z nobenim nasiljem ni mogoče uničiti naroda, ki se bori za svobodo in demokracijo, ter da 5 mladih življenj ni ugasnilo zaman. Pridružujemo se vsem naprednim silam v svetu, ki so usmerjene v to, da se onemogoči divjanje fašistične diktature, da se omogoči Špancem in Španiji svoboden razvoj ter da storimo vse, da fašistična zver v Španiji ne bo več besnela in uničevala življenj ljudi, ki ljubijo resnico, svobodo in demokracijo. Zato vzklikamo v en glas: Smrt fašizmu-svoboda narodu!

(Iz govora Mika Rebernika na protestnem zborovanju zoper Francov režim na Glavnem trgu v Mariboru)

KUD „ŠTUDENT“ V BEOGRADU

Kljub negotovemu finančnem stanju in grožnji, da se bo moral KUD „Študent“ razpasti, fantje in dekleta marljivo vadijo in nastopajo.

Tako sta v dneh od 2. do 5. oktobra gostovala v Beogradu folklorna skupina in mali moški pevski zbor. Nastopili so v okviru proslave 30-letnice osvoboditve in 25-letnice Studentskog grada. Pokrovitelj proslave je bil tov. Tito, sodelovale pa so vse pomembnejše jugoslovanske študentske folklorne skupine.

Pred nabitó polno dvorano v Studentskom gradu v Novem Beogradu so kudovci poželi navdušen aplavz in dokazali, da so sposobni zastopati mariborsko univerzo in Slovenijo. Žal pa tega ne bomo mogli dolgo trditi, če se mizerno stanje v KUD „Študent“ ne bo čimprej uredilo. Vsak vrč pač le tako dolgo hodi po vodo, dokler se ne razbije.

Mik

Jubilejno leto Borštnikovega srečanja

Pred desetimi leti so mariborski gledališki delavci pripravili prvo srečanje slovenskih dramskih gledališč. Po štirih letih pa se je ta manifestacija reorganizirala in preimenovala v Borštnikovo srečanje.

Letošnje jubilejno leto (10. leto srečanja slovenskih dramskih gledališč) je povezano še z dvema jubilejema. S tridesetletnico osvoboditve in dvajsetletnico obstoja Kreditne banke Maribor, ki je letos že drugič pokrovitelj Borštnikovega srečanja. Seveda pa niso pozabili, da je letošnje leto tudi mednarodno leto žena.

Kljub vsemu pa bo idejnost prireditev enaka lanskoletni, pod geslom „gledališče ljudstvu — ljudstvo gledališču“, za katerega pravijo, da bo od slej temeljna usmeritev Borštnikovega srečanja tudi v bodoče.

Osnovna organizacijska zamisel izhaja iz dosedanjih izkušenj in praktičnih dosežkov. Deli se na troje področij oziroma smeri:

1. Tekmovalni del, v katerem kakovost predstav odloča o tem, kdo si bo priboril in komu bodo pripadla Borštnikova odličja.

2. Spremljevalni del je namenjen najširšemu krogu občinstva, željnega tovrstnega doživljanja. Pripravljene so predstave v krajih zunaj Maribora, v podeželskih dvoranah, otroških vrtcih, v šolah in predavalnicah, v karavlah, v domovih upokojencev.

V ta del je vključena tudi vrsta razstav ter recital partizanske poezije, ki ga bodo pripravile dramske umetnice.

3. Namenjen je znanstveno teoretičnemu delu, saj bodo organizirani simpoziji s predavanji.

Stanovsko politični del bo obsegal zbor slovenskih dramskih igralk, na katerem bodo okarakterizirale problem in delež žene umetnice.

Srečanje bodo sklenili s skupščino skupnosti slovenskih gledališč.

V kratkem boste program Borštnikovega srečanja lahko videli na vsakem koraku, zato ga tukaj ne bomo navajali.

Samo to: skupine, ki se bodo letos potegovala za Borštnikova odličja so: Drama Ljubljana, Drama Maribor, SG iz Trsta, Goriško gledališče, Mladinsko gledališče iz Ljubljane, Slovensko ljudsko gledališče Celje; od eksperimentalnih gledališč pa bodo nastopili Glej in Pekarna ter Akademija za gledališče radio, film in televizijo.

Zunaj programa pa bodo nastopili: Mestno gledališče ljubljansko z najboljšo predstavo Sterijinega pozorja 1975 in amatersko gledališče iz Trsta z najboljšo predstavo Zveze kulturno prosvetnih društev Slovenije za leto 1975.

Pester in raznolik program gledaliških manifestacij, ki se nam ponuja, bo torej nadvse privlačen in vreden ogleda.

Lojze Klemenčič

PROFESORSKI ZBOR CELOVŠKE GIMNAZIJE V MARIBORU

Podpredsednik sveta univerze prof. Vrabl je v stavbi rektorja v imenu dr. Mira Bračiča in drugih pozdravil profesorski zbor celovške gimnazije, ki je prost dan pouka (10. oktober, ki ga Nemci praznujejo kot zmago, Slovenci pa kot poraz in zaradi tega so se tudi umaknili in šli na izlet.), izkoristil za prijateljski obisk v Mariboru. Vrabl je po pozdravu orisal razvoj univerze in označil njene bistvene značilnosti. Prvi sestanek celotnega profesorstva in predstavniki mariborske univerze naj bi rodil sadove za naprej izrazil pa je tudi željo, da bi del maturantov celovške gimnazije nadaljevalo študij na naši univerzi.

Skupino je vodil ravnatelj dr. Pavle Zablatnik, ki je med drugim povedal, da je na gimnaziji trenutno 465 dijakov in da je slovenska gimnazija edina institucija na Koroškem, kjer je slovenščina učni jezik. Obstaja že 18 let, od 10. maja pa je pod novo streho.

V pogovoru, po uvodnih pozdravih, so profesorji izmenjali misli s predstavniki mariborskih višjih in visokih šol o načinu študija pri nas.

Danica Cmrečnjak

Predlog volitev samoupravnih organov prvega letnika

Dosedanja praksa je pokazala, da samoupravni organi prvega letnika niso v celoti zadovoljili. Prisoten je bil predvsem problem kandidiranja in izbire kandidatov v samoupravne organe. Kandidacijski postopek je bil stihijski in so ga izvedli, ker je pač moral biti. Tako so izbrali predstavnike, ki niso mogli, hoteli ali pa znali pravilno zastopati sredine, ki jih je izvolila. Zaradi tega je bilo oteženo delo samoupravnih organov in s tem aktivno vključevanje študentov prvega letnika v samoupravno dogajanje na šoli.

Zato predlagam:

V prvem obdobju novega šolskega leta naj bi tekoče posle vodil bivši svet prvega letnika, ker je že seznanjen s problematiko in potekom dela. V tem času bi se študentje prvega letnika spoznali med seboj in bi bil tako kandidacijski postopek konkretniji in ne samo zgolj formalnost. Rok odloga volitev bi bil en mesec. Med tem bi moralo predsedstvo ZSMS organizirati seminar o samoupravljanju za študente prvega letnika. Seznaniti bi jih moralo z vsebino, smislom, oblikami in cilji samoupravljanja. Na ta način bi iz anonimne množice študentov lahko pridobili najbolj zainteresirane in aktivne študente.

Program seminarja naj bi vseboval pojasnila o organizacijski in samoupravni strukturi šole, ker je to predpogoj, da lahko organ, sestavljen iz popolnoma novih članov, sploh dela; nadalje informacije o pristojnostih, pravicah in dolžnostih, ki jih ima študent samoupravljaec. Potrebno bi bilo zbuditi zavest vsakega posameznika, da je kot študent in bodoči strokovnjak še v večji meri dolžan biti vsestransko aktiven in družbeno angažiran član naše samoupravne družbe.

Zavedati se moramo, da je tudi študentska organizacija dolžna po svojih močeh prispevati k izgradnji mladega strokovnjaka. S takšnim uvažanjem bi dosegli močnejšo aktivnost večjega števila študentov že od vsega začetka. Hitreje bi se vključili v kompleks študentskega žitja na šoli in temu primerni bi bili tudi študijski rezultati.

Sporedno bi potekalo tudi reševanje kadrovskih problemov posameznih komisij pri KK ZSMS. Glede na programe in strukturo nove organizacije ZSMS je potrebno, da tudi ta izpolni svoje naloge dejansko in ne samo formalno.

Taras Poljanec

Nova pedagoška akademija

O razmerah, v katerih dela Pedagoška akademija v Mariboru, je bilo že marsikje precej povedanega in napisanega. Poudarjeno je bilo dejstvo, da pride na študenta PA le ne kvadratni meter površine. Staro dotrajano poslopje ne more več sprejeti študentov, ki prihajajo v Maribor s tretjine vsega slovenskega ozemlja.

Vse to in še drugi problemi so narekovali čimprejšnjo postavitev novega sodobnega in večjega poslopja. Junija letos je le prišel dolgo pričakovani trenutek in od takrat dalje raste nova stavba PA na Gosposvetki cesti za bencinsko črpalko, nedaleč od gostišča Fontana. Investitor je PA, obenem pa bo Univerza v Mariboru poskrbela za gradnjo študentskih domov, v katerih bo prostora za 1200 študentov.

Pedagoška akademija bo imela 17.000 kvadratnih metrov bruto površine. Šola bo lahko sprejela 1500 študentov, na posameznika pa bo več kot 6 kvadratnih metrov površine. V poslopje bodo vgradili 9300 kubikov betona.

Šola bo imela 23 predavalnic, 19 delavnic in laboratorijev, 37 seminarskih sob in amfiteater s 600 sedeži. Za temelje je bilo treba izkopati 27.000 kubikov zemlje.

Takšna sodobna Pedagoška akademija v Mariboru bo vsekakor velika pridobitev za celotno šolstvo v SR Sloveniji.

Drago Gumzej

Visoko šolstvo – cokla razvoja

Zmotno je mišljenje, da je vse, kar je novo, tudi brezhibno. Še zlasti to ne velja za ustanovo, kakršna je univerza. Preden bi se razširilo in zakoreninilo mnenje, da je naša nova slovenska univerza brez napak, da je „čista pred bogom in cesarjem“, jo moramo začeti zračiti in pometati.

Pričujoči zapis poskuša vsaj malo razjasniti stanje, ki vlada pri nas. Takoj na začetku pa moramo povdariti, da bolj kot za univerzo v Mariboru, velja to še zlasti za druge jugoslovanske univerze in visokošolska središča, ki so starejšega datuma, in v katerih so se že dalj časa nabirali prah in usedline preteklosti.

Po sprejetju ustave in drugih dokumentov se je položaj v družbi bistveno spremenil. Neposredno in resnično samoupravljanje je postalo vseplošna težnja, vendar v visokem šolstvu tega ni zadovoljivo čutiti. Delni vzrok za to je tudi neopredeljen položaj študenta. Ustava opredeljuje delo kot edino osnovo človekovega položaja v celotnem sistemu samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov.

Toda, kot pogosto slišimo, naša družba še ni toliko bogata, da bi lahko priznala študentom delovni status. Študij torej ni delo. Kje je potem osnova za študentov položaj? Kje je temelj za njegove samoupravne pravice in dolžnosti? Uveljavlja se mnenje, da bi naj bila to kvaliteta njegovega študija. Žal pa le-ta ni odvisna samo od študentov, pač pa tudi od drugega partnerja v vzgojnoizobraževalnem procesu – od učitelja. Zato morata biti za kvaliteto študija oba enako zainteresirana in odgovorna. Le s skupnim trudom bosta dosegla tisto kvaliteto študija, ki bo študentu omogočila priznanje njegovih samoupravnih pravic in dolžnosti. Učitelj ima kot delavec že zagotovljene te pravice, študent si jih mora šele priboriti. Priboriti si jih mora, pa čeravno zveni to paradoksalno, pri svojem partnerju – učitelju. Poleg prizadevanja za boljšo kvaliteto študija, da bi imel priznan temelj za svoje samoupravljanje, se mora študent boriti tudi za svoje samoupravne pravice in dolžnosti. Točneje: študent v naši socialistični samoupravni družbi se mora boriti za to, da bo smel postati samoupravljalce.

Družba potrebuje strokovnjake – samoupravljalce, naše visoko šolstvo pa izobražuje samo strokovnjake. Samoupravljalcev ne vzgoji, saj se celo učitelji vztrajno upirajo temu, da bi študent postal njihov enakopravni partner – da bi samoupravljal. Najpogostejši ugovor je, da študentje niso dovolj strokovno usposobljeni za oblikovanje in sprejemanje samoupravnih odločitev, pri tem pa pozabljajo, da imajo vsi najmanj srednješolsko izobrazbo. Če se z isto logiko razmišljanja ozremo v našo stvarnost, potem moramo tudi trditi, da niso sposobni sprejemati samoupravnih odločitev niti vsi tisti delavci, ki imajo manj kot srednješolsko izobrazbo. Teh pa je v Sloveniji po popisu prebivalstva iz leta 1971 kar 90 odstotkov.

Da je stanje na univerzah zares katastrofalno, kaže tudi dejstvo, da je vključevanje diplomantov v samoupravne organe povsem nezadovoljivo. To je vsekakor razumljivo, saj med študijem zelo malo ali nič ne zvedo o samoupravnih odnosih, o združenem delu. Med študijem je študent prisiljen pristajati na hierarhično avtoriteto učiteljev, njegovo samoupravljanje je minimalno, pa tudi tehnologija, ki jo spoznava, vključuje in predpostavlja hierarhične odnose.

Zato se diplomant ob prihodu v delovno organizacijo tudi ne zna obnašati drugače kot hierarhično, birokratsko in nesamoupravno, k čemur ga še vedno prisiljujejo obstoječi odnosi. Namesto da bi diplomanti preseglili te odnose, obnavljajo obstoječe in visoko šolstvo ni gibal družbenega napredka pač pa branilec anakronističnega statusa quo.

Da bi vse to odpravili, je nujno, da samoupravljanje postane bistven in nedeljiv sestavni del vzgojnoizobraževalnega procesa. S tem bomo na eni strani zadolžili študenta, da se poleg strokovnega študija začne aktivno ukvarjati tudi s problemi samoupravljanja, tako v teoriji, kot v praksi, po drugi strani pa bomo s tem razbili odpore in ugovore konzervativnih učiteljev, ki jim je samoupravljanje študentov deveta skrb in vidijo v tem celo kratenje svojih pravic in „nepošteno konkurenco“. Seveda pa bomo morali ovrednotiti ne samo študentovo strokovno znanje, pač pa tudi njegovo samoupravno aktivnost ter le-to ustrezno upoštevati.

Ko bo študent postal aktiven tvorec na šoli, univerzi in v družbi, bo odpadel tudi dvom in dilema, ali je študij delo ali ni. Gospodarstvo pa bo vedelo, da bo zaposlilo strokovnjaka, ki se bo poleg svoje osnovne dejavnosti vključeval v vse samoupravne mehanizme in aktivno sodeloval pri razreševanju problemov v podjetju kakor tudi v širši družbi.

Omeniti velja še en vzrok. To je tehnokratska miselnost v visokem šolstvu. Kot je optimizem tehnokratskih struktur v moderni industrijski družbi temeljil na uspehih množične proizvodnje in na njeni racionalnosti, se v visokem šolstvu zadovoljujemo s čim večjim številom diplomantov, ne glede na njihovo usposobljenost. Kljub slabim izkušnjam se še vedno navdušujemo za moedel univerze kot „tovarne znanja“. Še vedno prevladuje prepričanje, da je za razvoj družbe dovolj, če ima zadostno število strokovnjakov, pri tem pa nas sploh ne zanima, kako se le-ti vklaplajo v neposredni družbeno življenje. Kriteriji se postavijo samo za njihovo strokovnost, v zelo majhni meri, točneje, prav nič pa ne vrednotimo njihove samoupravne usmerjenosti in dejavnosti.

Študentje že med študijem opažajo, ne glede na svojo formalno prisotnost v svojih samoupravnih organih, da dejansko odločajo majhne skupine kvalificiranih strokovnjakov. Zato ne moremo zahtevati, da se bodo diplomanti ob vstopu v podjetje uprli takim tendencam, pač pa je dosti verjetneje, da bodo tudi sami ravnali tako, kot so se naučili med študijem – to je: tehnokratsko.

V visokem šolstvu še vedno vztrajamo na hierarhičnih odnosih, kljub vsem poskusom demokratizacije se še vedno uveljavlja načelo nadrejenosti – podrejenosti. Še vedno dajemo prednost diplomi pred znanjem, strokovnosti pred samoupravnostjo, čeravno vsi govorimo, da so to enakovredni dejavniki.

Nadaljni vzrok takšnega stanja v visokem šolstvu leži prav gotovo tudi v znanju in tokovih informacij. Za odločanje so bistvenega pomena pravočasne in objektivne informacije. Kot v delovnih organizacijah je tudi na univerzi informacijski sistem organiziran tako, da pridejo vse informacije najprej do vrha organizacijske linije. V skladu s hierarhično organizacijo se tudi informacije na univerzi pretakajo po načelu nadrejenosti in podrejenosti. Vrh organizacijske linije je glede informacij v daleč privilegiranem položaju napram skupnosti delavcev ali študentov, oziroma njihovih samoupravnih organov. Do samoupravnih organov in do delavcev ali študentov pridejo informacije le s posredovanjem organizacijske linije. To pa postavlja tako delavce in študente, kot njihove samoupravne organe v podrejen položaj, kar je splošna zakonitost načela nadrejenosti bolj informiranega napram manj informiranemu.

V primerjavi z delovno organizacijo je na univerzi vsa problematika še bolj zapletena. Saj poleg delovne skupnosti visokošolskih delavcev obstaja tudi skupnost študentov in s tem dvojna organizacijska linija. Večina informacij od zunaj doseže najprej vrh organizacijske linije visokošolskih delavcev, ki jih potem posredujejo študentom, del informacij pa študentje oziroma vrh njihove organizacijske linije dobi neposredno preko svojih kanalov. Preden vse potrebne informacije dosežejo študente ter njihove samoupravne organe, preteče precej časa in natančnejša analiza tega, kar študentje izvedo, bi nedvomno dokazala, da večinoma izvedo o tem, kar se je že dogajalo. To pa jih že v načelu postavlja v neenakopraven in pasiven položaj, pa četudi bi bili izpolnjeni vsi drugi pogoji za njihovo enakopravno udeležbo v odločanju.

Če ob tem upoštevamo še to, da se v nekaj letih izmenja vsa študentska populacija in da se vodilni študentski aktivisti menjajo vsako leto, lahko vidimo, da o enakopravnem odločanju in samoupravljanju s strani študentov ne moremo govoriti.

Mik Rebernik

Teden komunista

Od 3. do 8. novembra 1975 bo Visokošolski komite ZK v sodelovanju z Medobčinskimi komiteji ZK Maribor pripravil „Teden Komunista“ v proslavitev 50-letnice izhajanja tega partijskega glasila. V tem tednu se bodo med drugim zvrstile tudi naslednje prireditve:

- razstava marksistične literature pod naslovom „Marksizem v visokem šolstvu“,
- okrogla miza o zgodovini delavskega gibanja v severovzhodni Sloveniji,
- ustni časopis.

Naš list Katedra se je aktivno vključil in bo organiziral posvetovanje o komuniciranju in informiranju v visokem šolstvu. Posvetovanje naj bo doprineslo k razjasnitvi in razčiščenju problematike obveščanja v visokem šolstvu, povabljeni strokovnjaki pa bodo obdelali naslednje teme:

- komuniciranje znotraj vzgojnoizobraževalnega procesa,
- delegatsko komuniciranje in informiranje,
- vloga, pomen in problematika komunikacijskih medijev v visokem šolstvu (študentski list, študentski radio, šolski informatorji, obvestila, itd.)
- komuniciranje visokega šolstva z gospodarstvom in širšo družbeno skupnostjo.

Nedvomno bo posvetovanje prispevalo k izgraditvi enotnega sistema informiranja v visokem šolstvu in tako prispevalo svoj delež pri graditvi samoupravne univerze.

Študentski servis in njegove želje

Ob četrti obletnici obstoja Študentskega servisa in ob dokončnem urejanju odnosov v ZSMS na področju visokega šolstva bi bilo po mojem mnenju treba posvetiti nekaj več pozornosti tudi vlogi in smerem razvoja Študentskega servisa v okviru študentske dejavnosti v Mariboru. Da je servis za Maribor kot novo univerzitetno mesto nujno potreben, nam kaže njegova nenehna rast v vseh dosedanjih letih obstoja. Potreben je tako študentom, ki z njegovo pomočjo skrbijo za ureditev svojega socialnega položaja, kot tudi delovnim organizacijam, ki z njegovim sodelovanjem pokrivajo nenadne in kratkotrajne potrebe po delovni sili.

Zato je obravnavanje vloge in smeri razvoja Študentskega servisa širšega pomena, vendar pa predvsem naloga Visokošolske konference ZSM, da čimprej uredi svoja organizacijska vprašanja, s katerimi se že vse predolgo ukvarja in na ta način slabi svojo akcijsko sposobnost na področju družbeno-političnega dela, ki je njena primarna naloga.

Pri obravnavanju problematike bi morali izhajati iz sedanjega stanja servisa in položaja celotne organiziranosti študentov. Omejil sem se le na tri osnovne smeri razvoja, ki jim je treba po mojem mnenju posvetiti poleg razvoja že obstoječih dejavnosti največ pozornosti. To so:

- ureditev odnosov med posameznimi sestavnimi deli servisa,
- smeri razvoja osnovne dejavnosti servisa,
- vzpostavitev samoupravnih odnosov pri upravljanju.

Prva naloga pri ureditvi odnosov med posameznimi sestavnimi deli servisa pomeni ureditev odnosov med servisom in podružnicami, kar zahteva globalnejšo rešitev v celotnem slovenskem prostoru. V okviru ZSMS je treba opredeliti položaj servisov in njihov pomen za slovensko družbo, hkrati pa je treba ugotoviti, po čigavi zaslugi se je dejavnost servisa tako razmahnila. Ugotoviti je tudi treba, ali je primernejše majhno število močnih servisov ali pa jih je treba razdeliti na veliko število drobnih, malo sposobnih servisov. Pri tem pa je treba paziti, da ne zaidemo v drugo skrajnost, ki bi bila: SAMO EN SERVIS ZA CELOTNO Slovenijo. S tem bi ustvarili elitno organizacijo, ki bi imela monopol nad delom študentov in dijakov.

Druga naloga v okviru ureditve, odnosov, ki so zelo pomembni za položaj servisa in celotne mariborske študentske organiziranosti, pa je odnos do lastnih proizvodnih in storitvenih servisnih dejavnosti, ki se v zadnjem času vse bolj razvijajo. Hkrati s tem pa se pojavlja tudi vprašanje organiziranosti dela obštudijskih dejavnosti, ki so se doslej razvijale v okviru servisa in ob njegovi pomoči. Stanje teh bi bilo treba globalnejše opredeliti, če želimo, da bodo lahko nemoteno delovale.

Pri osnovni dejavnosti servisa bi bilo potrebno razmišljati o postopnem povečanju obsega intelektualnega in strokovnega dela študentov. Vidim možnost v povezavi študentskega honorarnega dela in pedagoško raziskovalnega dela, ki bi se naj v študijskem procesu vse bolj pogosto uvajal. Delno se študentje že sedaj srečujejo s projekti iz prakse, ki pa jih večinoma opravljajo brezplačno, čeprav podjetja plačujejo zanje. Pri tem vidim možnost servisa kot posrednika takšnih del, seveda v tesni povezavi s šolami, ki bi morale v okviru svojih študijskih programov zagotoviti strokovnost dela.

Drugi način povezave gospodarstva in visokega šolstva preko servisa pa vidim v razjasnitvi posredovanja in organizacije obveznih počitniških praks.

Z uveljavitvijo takšnega koncepta servisa bi ta pridobil poleg socialne tudi delno izobraževalno funkcijo, kar bi mu dalo povsem drugačen status. Leta bi bil mnogo primernejši za organizacijo, ki deluje znotraj visokega šolstva. Tako bi bilo tudi moč zavreti negativni trend razvoja servisa, ki iz sfere visokega šolstva vse bolj drsi v gospodarsko področje, ob tem pa še vedno uporablja vse privilegije, ki jih ima kot institucija v okviru visokega šolstva, ne da bi za to študentom nudil bistveno več, vsaj ne v kvalitativnem smislu.

Na samoupravnem področju pa se je pokazala potreba po ureditvi odnosov še posebno po prenehanju obstoja Skupnosti študentov kot, vse študentske študente obsegajoče, samoupravne in politične organizacije, ki je ustanovitelj servisa in njegov najvišji organ upravljanja.

Po prenehanju obstoja Skupnosti študentov je njen naslednik VK ZSMS, ki je prevzela tudi ustanoviteljske pravice do servisa, vendar pa se je pokazalo, da ne more še naprej opravljati te naloge. ZSM je namreč politična organizacija z jasno začrtanim programom in z vsemi iz tega izhajajočimi posledicami (kot so relativna ozkost, obremenjenost s svojimi nalogami in podobno). Hkrati pa je tudi za našo samoupravno socialistično družbeno ureditev nesprejemljivo, da upravlja z delom in rezultati dela določenega dela študentov in dijakov politična organizacija v njihovem imenu. Takšno stanje je vzrok za odklonitev registracije servisa pri gospodarski zbornici in je zato nujno potrebno postaviti takšno strukturo, ki bo omogočala resnično sodelovanje študentov, članov servisa in vseh ostalih zainteresiranih pri upravljanju servisa. Tu pa mora biti ZSM tista družbena sila, ki bo skrbela za resnične samoupravne odnose in za pravilno usmeritev nadaljnjega razvoja servisa. Pri tem vidim naslednje možne rešitve:

Prva je ta, da prevzamemo podobno tripartitno organiziranost, kakršno predpisuje zakon o visokem šolstvu, seveda tako, da upoštevamo specifične lastnosti servisa, pri čemer bi se verjetno pojavili tile trije partnerji:

- delavci servisa s svojim zborom,
- študentje in dijaki, člani servisa,
- drugi zainteresirani (uporabniki, ZSM)

Druga možna samoupravna struktura pa je ta, da nastopata samo dva partnerja, in sicer delavci servisa kot en partner in vsi študentje kot drugi partner, pri čemer pa je organ upravljanja študentov zbor rednih študentov Univerze Maribor, ki je sestavljen iz zborov rednih študentov posameznih šol. Delo tega zbora bi lahko koordiniral študent-prorektor, ki bi naj opravljal naloge s področja samoupravljanja in študijskega procesa. Ta zbor (njegov obstoj je nujen tudi zaradi nastopanja študentov v raznih drugih samoupravnih organih) bi iz svoje srede delegiral delegate v svet servisa, ki bi bil servisov izvršilni organ.

Razen teh dveh možnosti pa se pojavljajo še druge, za sedanjo študentsko organiziranost povsem nove oblike, kot so npr. interesne skup-

Obvezna praksa

(KAKO JE V TOVARNI UMETNIH BRUSOV SWATY MARIBOR)

Eden izmed nerešenih študijskih problemov je še vedno obvezna počitniška praksa študentov. Vsem nam je jasno, da praksa mora biti, da je prepotrebna, če hočemo vzgojiti mladega strokovnjaka, ki naj se po končanem študiju čimprej aktivno vključi v delovni proces, brez dolgotrajnega prilagajanja in uvajanja. Na obvezni praksi se mora študent najprej seznaniti z delovno organizacijo, njeno strukturo, načinom vodenja, upravljanja, s splošnimi in specifičnimi problemi. Tako si pridobi grobi pregled, kakšna je in kako funkcionira delovna organizacija v praksi, in že ima možnost primerjave med realnim modelom in teoretičnimi spoznanji, ki si jih je pridobil v šoli. Vendar je to šele začetek pridobivanja praktičnih znanj. Šele tedaj, ko je spoznal delovno organizacijo kot celoto, lahko prične praktikant s spoznavanjem delovnega mesta, na katerem bo delal. Nujno je, da ima svojega mentorja, ki mu bo dajal pojasnila in navodila, kaj in kako naj dela. Pomembno je, da se seznanijo, kako je to delovno mesto organizacijsko vključeno v delovno enoto, kakšne so dolžnosti, odgovornosti in pravice delavca na tem delovnem mestu in kakšno je delo, ki naj ga opravlja. In še nekaj! Za praktikante mora veljati enak delovni čas kot za vse druge, redno zaposlene delavce.

Približno tako naj bi potekala obvezna praksa študentov. Prepričan sem, da bi študent s tako organizirane prakse odnesel marsikatero koristno spoznanje, ki bi ga s pridom uporabil pri nadaljnjem študiju. In tudi kasneje, ko se bo redno zaposlil se bo lažje in hitreje vključil v delo.

Žal pa je danes še mnogo nepravilnosti in tudi neresnega pristopa pri obveznih praksah. Neredko se dogaja, da študentje dobijo delo na nepriemnem delovnem mestu, brez mentorja. Redke so delovne organizacije, ki organizirajo ogled tovarne, predavanja o organizaciji, vodenju in samoupravljanju v praksi za svoje praktikante. Večinoma praktikante smatrajo za nadomešno delovno silo za tiste svoje delavce, ki so na dopustu, in jim dodelijo kako enostavno delo za strojem ali pa še rajši v kakšnem skladišču in tako je problem praktikantov rešen. Ali pa, da ne bi s svojim znanjem – neznanjem na kakšnem bolj odgovornem mestu naredili škode, jim rajši potrdijo opravljeno prakso, ne da bi praktikantje s prstom mignili. Saj niti niso imeli možnosti ali pa je niso hoteli izkoristiti. S takšnim odnosom do obvezne počitniške šolske prakse moramo enkrat za vselej prenehati. Na pobudo šol in delovnih organizacij, ki so že spoznale pomen obvezne prakse za študente in za njih same, se je že v marsikateri spremenila organizacija in izvedba prakse.

Letošnje poletje sem tudi sam opravljal obvezno prakso v Tovarni umetnih brusov SWATY v Mariboru. Priznati moram, da sem bil prav prijetno presenečen. Ne samo nad organizacijo prakse, ampak tudi nad prijaznim sprejemom na delovnem mestu.

V čem je pravzaprav ta posebnost? Gre za to, da so v podjetju spoznali in pravilno ocenili odnos do vsebine in pomena obvezne prakse. Zavedajo se, da je mladega strokovnjaka treba tudi po tej plati izobraževati že med študijem. Tudi to je po svoje doprinos k boljšemu poslovanju in stabilizaciji gospodarstva.

In ne samo to. Organizacijski pristop je po svoje novost in redkost med našimi podjetji, ki sprejemajo na delo praktikante. Na praksi nas je bi-

nosti (primer je zavod za zaposlovanje) in podobne oblike samoupravnega konstituiranja, kot so uporabniki v zavarovalništvu.

Pri tem ima druga varianta to prednost, da se servis tesneje poveže s študentsko populacijo in s tem avtomatsko tudi s šolami (isti organ je

organ upravljanja na šolah in v servisu), kar bi olajšalo izvedbo ideje o širivnosti servisa tudi v strokovno delo študentov. S tem pa bi se tudi ZSM osvobodila dela organizacijskih nalog in bi se lažje posvetila vsebinskemu reševanju problemov v visokem šolstvu. Drago Pišek

Bližamo se koncu leta izumiteljstva, ki so ga tako svečano proglasili lani na zveznem zboru zvezne skupščine in smo o tem dogodku potem poslušali še nekaj mesecev ter imeli priložnost prebrati mnogo optimističnih izjav, predvidevanj, slišati o mnogih sestankih, na katerih so obravnavali pomembnost „LETA IZUMITELJSTVA“ za celotno Jugoslavijo in njeno trpeče gospodarstvo . . . Na podlagi vseh teh izjav, sestankov, razprav, referatov . . . papirne vojne, je verjetno nastal tudi zapis v resolucijo o dolgoročnem razvoju Slovenije, ki pravi, da bomo že leta 1985 imeli več kot 30.000 znanstvenikov — strokovnjakov (trikrat več kot sedaj!) — tako uporabnih da bo kaj . . .

Pa pogledajmo malo resnici v obraz: v osnovnih šolah širom prelepe Slovenije ni dovolj sredstev za dopolnilni pouk ali popoldansko varstvo socialno šibkih otrok ali otrok, katerih starši so preveč zaposleni; celodnevna šola je vizija bogataša z oropano banko, profesorji še naprej opravljajo raziskave (aplikativne in razvojne), v svojem imenu in svoji režiji; praksa je na visokih šolah le lepa beseda, ki plava v zraku; posodabljanje študija — takšno posodabljanje študija ki bi zahtevalo individualno delo študenta v okviru raziskovalne dejavnosti ali vsaj samoizobraževalne in strokovno dovolj tehtne — plava nekje med vrsticami prašnih papirjev ali pa se vedno znova odbija od sten najrazličnejših sejinjnih dvoran.

In če primerjamo tole z lepimi besedami in vizijami, ki sem jih v obliki futurološkega spoznanja napisal v uvodu, lahko rečemo in tudi verjame-mo, da nas „nekdo“ prav lepo plahta, in da so takšne zahteve in visokodoneče besede pravzaprav nagnusna vulgarizacija in slepenje množic, ki žive v sedanjem, prekletu realnem času. Za vse, kar želiš v prihodnosti, moraš pričeti delati že danes in nikakršnih obresti ne moreš pričakovati brez vloženega kapitala. Tukaj pa imamo opravka samo z besedami, z besedami ljudi na visokih položajih, ki (glede na številke in dejstva, ki jih bom nakazal spodaj) koristijo le samim sebi in še nekaj tisočim, ki njihove besede prežvekujejo. AKCIJA pa, le kje si ti, lepa beseda?!

Položaj pa je takle: v letu izumiteljstva, za naše neverjetno povečane napore za popularizacijo znanosti, za posodabljanje enega in drugega (?) in za intenzivnost nege raziskovalne dejavnosti nismo bili nagradi. RAZISKOVALNOST je še vedno v hospitalni negi in iz mavčnega povoja se ji še zmerom svetijo le porogljive oči — položaj se ni spremenil! Bil pa je takle: 1937 leta je bilo v naši državi 841 patentiranih izumov in drugih pogruntacij, leta 1970 se je številka povzpela že na 920, 1971. leta je bilo prijavljenih kar 145 patentov, od tega so prijavili znanstveni inštituti, ki požrejo veliko večino (kar vso!) družbenega denarja za ta namen — dva (2), delovne organizacije 50, razni „privatniki“ pa 93.

V letu 1972 se struktura prijavljenih patentov ni spremenila, številka pa se je preoblikovala le v toliko, se je zmanjšala na 102 patenta.

Za primerjavo si lahko pogledamo številke prijavljenih patentov iz drugih držav, ki so na isti stopnji gospodarskega razvoja kakor mi, ali pa še na nižji. Leta 1968 so v Poljski prijavili samo 103.295 novatorskih predlogov, v Češkoslovaški 77.479, v Bolgariji 30.174, v Jugoslaviji pa je bilo leta 1971 2.014 novatorskih predlogov. Zanimiva bi bila za vestnega bralca morda še

primerjava (od leta 1968 do 1970), ki nam kaže število patentov (izdanih) na milijon prebivalcev: v Avstraliji 150, v Romuniji nad 100, v Madžarski več kot 50, v Bolgariji prav tako, medtem ko je v Jugoslaviji le 7 (sedem) patentov na milijon prebivalcev.

Ker smo že na repu, in to verjetno prav na koncu repa, smo morali nekoga poiskati. In ker nekoga ne iščemo, smo poiskali na splošno, „kaj“ je za takšno stanje krivo. Naše ugotovitve bi lahko prepisali iz leta 1965 ali iz leta 1970 . . . so pa sedaj take:

Krivi so sindikati, ki s svojo šibko organizacijo izumiteljstva ne morejo slediti družbenim zahtevam; nimamo pravilnikov o nagrajevanju; vse pre-pogosto, ali bolje, povsod se uporablja uravnilovka pri nagrajevanju izumi-teljstva; administrativni ukrepi so nam tako pri srcu, da želimo z njimi pri-četi sedaj delati že čudeže; licence kupujemo kar na počez — ta stvar je tako neurejena, nesmotna in neuskaljena, da se nikjer ne ve, koliko licenc smo kupili, kakšne so te licence in v kakšne namene jih želimo uporabljati; znanstveniki so še vedno zaprti v svojih kabinetih in kontaktirajo po vsej verjetnosti le s snažilkami in natakarcami v restavracijah, kamor hodijo na kavico; v ali za namene ekspanzije izumiteljstva smo namenili le gore popi-sanega papirja (o namenih), cvenka pa premalo . . .

Pred kratkim pa je bila na Zagrebškem velesojmu razstava patentov, podeljevali so nagrade najbolj domiselnim izumiteljem, imeli svečane go-vore . . . predsednik Zveze izumiteljev Jugoslavije, dr. inž. Milan Arko, pa je ob tej svečanosti zapisal: Letošnja razstava INOVA YU 75 je ena od temeljnih akcij programa Leta izumiteljstva. Že sama lokacija razstave na Za-grebškem velesojmu simbolizira vse bolj intenzivno orientacijo našega izu-miteljstva k gospodarstvu . . .

Takšna simbolika nam verjetno ni potrebna, bolj potrebna in koristna bi bila v kakem podjetju ostra beseda enemu ali dvema vodilnima, da bi shodila. Bolj potrebna bi bila akcija (pa naj bo tudi hevristična — po pro-gramu) za pridobivanje novih idej v delovnih organizacijah, za prekodiranje strokovnih izrazov in mnenj vodilnih v takšno obliko, ki bo dostopna de-lavcu za strojem in predvsem — ne smemo pozabiti na šolstvo, temelj vse-ga napredka.

Več denarja več muzike, pravijo pametni in izkušeni ljudje in to velja tudi v tem primeru. Znanstvenik ne sme biti ločen, povzdignjen na piedis-tal občudovanja „svoje pameti“, saj je navaden državljan, ki se mora za-vedati, da je njegovo delo družbi potrebno in da njegovo poslanstvo ni osebna kariera ali borba za materialne dobrine — te osnove pa mora seve-da družba pripraviti in dati. Šele takrat bo moč nadaljevati pogovor . . .

Sicer pa, zgrabimo vruga danes in povejmo, kaj nam ni všeč, poiščimo krivce, ki zavirajo razvoj novih metod v osnovnem, srednjem in viso-kem šolstvu, poiščimo akterje lagodnosti in statičnega prebavljanja . . .

Družba nam bo hvaležna, delavci bodo naši — ali vsaj bolj naši — in mi, kot intelektualci, ne bomo izoliranci (samo in nesamovoljno), pač pa bomo strokovni sodelavci neposrednih proizvajalcev in bomo izhajali pri svojih raziskovanjih iz teh temeljev. Več znanja, več sodelovanja in več razume-vanja — to naj bo naše vodilo. marjan vešnar

lo približno osemdeset praktikantov iz osnovnih, srednjih in višjih šol. Za vse so v Swatyju organizirali celodnevno predavanje o organizaciji, proiz-vodnem procesu in samoupravljanju z ogledom celotne tovarne in proiz-vodnega procesa. Predavanje je bilo obvezno za vse praktikante. Na pre-davanjih, ki so jih vodili tovarniški strokovnjaki, so nas seznanili z zgodo-vino in razvojem delovne organizacije in razvojnimi načrti. Potek proizvod-nega procesa so nam pojasnili do zadnje podrobnosti. Predavanje o samo-upravljanju je zajelo vse od načina, organov pa do oblik delavskega samo-upravljanja. Tudi kratek pregled zgodovine in razvoja delavskega samo-upravljanja ni manjkal. Po vsakem predavanju se je razvila razprava o pro-blematiki področja, ki smo ga obravnavali. Tako smo si pridobili kom-pleksen pregled nad delovno organizacijo, v kateri smo delali, in temu pri-merni so bili tudi rezultati našega dela. Vsak izmed praktikantov je imel tu-di svojega mentorja, ki ga je vodil, usmerjal in mu pomagal neposredno na delovnem mestu.

Tak odnos do obvezne ali pa tudi neobvezne počitniške prakse mora roditi sadove. Prepričan sem, da se bodo ti praktikantje kasneje veliko lažje vključili v delo na svojih bodočih delovnih mestih. S tem jim bo omogoče-no hitrejše nadaljne izobraževanje, večja možnost primerjave med teorijo in prakso in tudi finančni rezultat njihovega dela bo veliko večji. Takšnemu izvajanju prakse lahko rečemo dobro vključevanje delovnih organizacij v eno izmed oblik izobraževanja, sodelovanja s šolstvom.

Za mnenje o obvezni praksi sem poprašal enega izmed mentorjev, tov. Mileno Srabotnik, vodjo Zastopstva tujih firm ESK.

„Kar zadeva obvezno prakso, menim, da je zelo pozitivno, ker jo študentje morajo opraviti v proizvodni delovni organizaciji. Ni teorija brez

prakse. To je spoznanje iz mojega lastnega dela. V šoli se marsičesa nau-čiš, kar pa še zdaleč ne zadošča za delo v praksi. Vsakodnevno delo lju-dem, ki pridejo iz šole, ni znano. Ker se spreminjajo spreminjajo predpisi, se tudi delo vedno menjava. Treba je znati kontaktirati z ljudmi iz podjetja, z zunanjimi strankami. Pri delu naletiš na probleme, ki jih lahko rešuješ sa-mo na podlagi izkušenj, ki ti jih šola ne da in si jih pridobiš šele s prakso. In to je zelo v redu.“

— Mentorstvo?

„Je nujno zlo. Nekdo mora novince usmerjati. Ni dovolj, nekoga sa-mo zaposliti, največ se nauči z delom. Da pa to delo v redu opravi, mora nekdo praktikanta usmerjati, mu dajati pojasnila in svoje izkušnje prenašati nanj. Verjetno imam veliko sreče. Praktikantje, ki sem jim bila do sedaj mentor, so pokazali, vsi brez izjeme, veliko volje in interesa osvojiti naše znanje. To moram poudariti. Zanimali so se tudi za takšne stvari, ki niti ne zadevajo prakse. Zelo pozitivno je tudi, da se seznanijo s tovarno, samo-upravljanjem in problemi, ki zadevajo kolektiv kot celoto. Mentorji z ve-seljem pomagamo in usmerjamo, če je pri praktikantu zanimanje za delo. Posebno se veselimo, če pride študent in pove, da je s pomočjo našega mentorskega dela uspešno opravil diplomu. To nam je res v veselje, ker je to priznanje, da smo svoje delo v redu opravili. S tem ko izvajamo svoje mentorstvo, ustvarjamo kapital, ki bo služil zanamcem. Vzgajamo delov-ne ljudi, ki se bodo zavedali svoje odgovornosti kolektivu in družbi. To se mi zdi najbolj pomembno. Videti je treba dobre in senčne strani dela. Vi-deti in občutiti moraš predvsem, kako se delovne organizacije borijo za svoj obstoj in napredek.“

Ta križ ne bo bolel nas

Zakon o visokem šolstvu, ki je bil sprejet 29. aprila letos, zahteva povernen zapis statutom vseh višjih, visokih šol in fakultet. Statuti morajo biti sprejeti do 24. novembra 1975.

Nikar ne mislite, da smo bili pri izdelavi predlogov in osnutkov statuta visoke šole — vzorčnega statuta in ostalih delovnih osnutkov statutom — študentje v Mariboru odrinjeni, ali da profesorji niso želeli našega sodelovanja. Važno je, da nismo sodelovali ali pa da niso sodelovali študentje, ki bi jih mi želeli in mi delegirali. Zaradi naše preslabe udeležbe na samem začetku nas je slaba vest zavrla pri aktivnosti verjetno tudi med počitnicami. Takrat so posamezniki pisali delovne osnutke šol, ti posamezniki pa so bili v veliki večini profesorji. Preprosto zato, ker študentov ni bilo moč nikjer dobiti, ker ni delalo nobeno predsedstvo koordinacijskih konferenc ZSMS po šolah, niti predsedstvo VK ZSM Maribor; zato, ker se ni vedelo za uradne ure med počitnicami. Sedaj se ne bomo mogli izgovarjati na neupoštevane študentskih zahtev, ne bomo mogli dokazovati, da so nas profesorji „zdrbljali“, niti da je kdorkoli manipuliral z nami in našimi samoupravnimi pravicami, saj je bila vsaka podkomisija pri pisanju statuta sestavljena iz enakega števila profesorjev in študentov, pa tudi zaradi tega ne, ker smo dobili dovoljno število zakonov in vzorčnih statutom šol. Organizacija dela je bila dobra, zatajila je le naša sodelovanje — zaostala je naša akcija. Morda je bil neprimeren čas kriv za našo neaktivnost, toda zavedati bi se morali, da je pisanje statutom šol pomembna in odgovorna družbenopolitična naloga, ki se ne ponavlja vsako leto, in kjer najmanjša napaka lahko prinese velike probleme v prihodnosti. Neresnost našega pristopa k temu delu najbolje kaže realnost zahtev po samoupravni udeležbi v izgradnji enakopravnih odnosov na šolah.

Oktober morajo delovni osnutki statutom šol v javno razpravo, in kar nismo naredili do sedaj, moramo ta hip, danes... jutri... Organizirati je treba javne tribune, debate o statutu na ravni letnikov in ravni šol, poiskati bo treba vse napake ali vsaj zapise, ki jih ne sprejemamo kot normalne in podati na kraju realne zahtevke, ki morajo biti dobró podkrepjeni z dokazi. Potrebna je torej široka akcija.

Na javnih razpravah se moramo dobro zavedati, da:

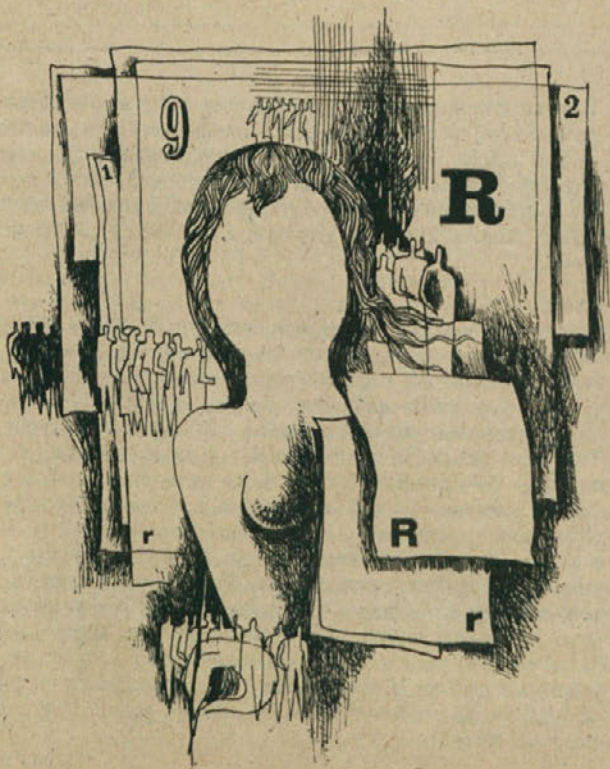
- ne smemo dovoliti, da bodo čez nekaj let zopet (kot smo to leto) ugotavljali, da se je učinkovitost visokošolskega vzgojnoizobraževalnega dela v minulih desetih letih občutno poslabšala. Saj to kaže (morda?), da so profesorji že preveč navajeni na lagodnost administrativne dobe izgradnje našega socializma ali dobe birokracije, študentje pa s svojimi zahtevami ne znamo najti plodnih tal in razumevajočih ušes. In zato moramo.

- iskati in zahtevati na vseh področjih delovanja enakopravno sodelovanje,

- zahtevati pospeševanje modernizacije vzgojnoizobraževalnega procesa, kjer je to le mogoče,

- razdeliti odgovornost in jo čim bolj konkretizirati, prav tako pa določiti tudi sankcije,

- paziti na pravilno uvajanje prakse in raziskovalnega dela študentov v učni proces,

- poudarjati zahtevo po individualnem strokovnem razvoju vsakega študenta in o možnostih za to,

- zahtevati tudi status in vlogo študenta — samoupravljalca v interesnih sferah družbenega samoupravljanja izven šole,

- zahtevati urejen status študentskih funkcionarjev in akterjev študentskega gibanja na šolah,

- zahtevati resnejše uvajanje marksistične miselnosti v učne programe...

Še in še bi lahko naštevali... Te zahteve pa moramo ponavljati, ponavljati tako dolgo, da bodo postale vsem samoumevne in jih bodo sprejeli brez prevelikega upiranja. Naša akcija ni akcija za nas, pač pa akcija za prihodnost — in to nas mora še bolj vzpodbuditi.

marjan vešnar

Pretrgana vez

Spričo zastojev naše organiziranosti študentje vse prevečkrat radi ugotavljamo, da nimamo pojma o delovanju naših predhodnikov, da ne poznamo njihovih zahtev, želja in uresničitev njihovih iniciativ. Za takšno obliko pomanjkanja znanja smo krivi sami, dobršen del krivde pa nosijo tudi študentski funkcionarji, ki odhajajo, ne da bi posredovali svoje znanje in spoznanja (ali izkušnje) novim akterjem študentskega gibanja. Vez med generacijami se ne sme pretrgati tako rigorozno, da od nje ne ostane niti sledu, pač pa mora obstajati stalna oblika nadaljevanja ali nadgrajevanja uspehov v izgradnji študentskega samoupravljanja in posodobljanja študijskih metod. Tega nam ne bodo dali profesorji sami, saj je lagodnost lepa pridobitev prakse in jo je moč le s težavo zamenjati za aktiven in vsakdanje spreminljiv način podajanja in preverjanja znanja, kakor tudi samoupravnega sporazumevanja o drugih težavah na šolah — to si moramo izboriti sami. Toda prijatelji, nikamor ne bomo prišli, če bomo vedno znova vžigali svoje iniciative za napredek na istem nivoju, če bomo lepo pri miru in pridno (ali poslušno) sledili in hvalili zahteve ali pobude od zgoraj. Za takšne stvari nam ne koristijo ne glave in ne znanje, ki si ga pridobivamo na določeni šoli, še manj pa samoupravni status, ki ga bomo morali nadaljevati in s določenim delovanjem upravičiti tudi v praksi — na delovnem mestu.

Nekaj primerov, ki govore o pomanjkljivosti našega gibanja oziroma o nepovezanosti in nepoznavanju gibanja naših prednikov, bi lahko kar določili. Izbral sem najbolj boleče, ob katerih smo se dolgo lovili, in ki, seveda še vedno niso rešeni. To so štipendijska politika, samoupravljanje, status študentov, javne tribune z zahtevami po posodobitvi in racionalizaciji študija... Kakor sem že omenil, pri teh stvareh naša akcija ni odzivna, ali vsaj ne toliko, da bi odpravila pomisleke, ki so se ob tej problematiki pojavljali že v prejšnjih letih. Tako, na primer, ne bi smela vrsto let aktivna študentka napisati, da so na letošnji interfakultetni konferenci ustanovili kviz znanja, ki se bo priključil ekonomijadi, saj je ta kviz manjkal le prejšnje leto, pač pa bi verjetno morala pregledati zapise prejšnjih interfakultetnih posvetovanj in se seznaniti z akcijskimi načrti in koristmi, ki so jih le-ti prinesli. Naše neznanje žal nima meja, temu pa je (vsaj v tem primeru) kriva tudi neurejena dokumentacija ali pa mnenje, da se na konferenco gre kot na sprehod, brez načrta in seveda brez želja ali svojih zahtev.

Pozabiti pa ne smemo pri tej stvari še tega, da je študent na določeni šoli (v Mariboru) le dve leti, (včasih več) in da misli žal le za leto naprej, ali še bolje, da misli le na to, kako bi po najlažji poti in najhitreje prišel do diplome. Poleg tega bi se lahko spomnili še, da je v Mariboru več kot devetdeset odstotkov študentov (ima kdo kaj proti?) družbenopolitično neaktivnih in da je še med najbolj aktivnimi (ali med takšnimi, ki zasedajo visoke stolčke v študentski organizaciji) zaslediti takšne, ki z levo roko odpravijo svojo pripadnost v korist svojega žepa ali kariere... Zaupanje baze v njih pa je brezmejno (ali vsaj do prvega kiksa). V Mariboru kroži poleg tega tudi krilatica, da je pri nas (v Mariboru) lahko diplomirati, saj se brez problemov preleviš iz rednega študenta v izrednega, pripravljaj si v službi stolček in imaš ob diplomi že nekaj „prakse“ pa si tako precej na boljšem od rednega študenta, ki se na takšno možnost morda ni spomnil ali pa je želel v redu opraviti svojo dolžnost. Ta „hec“ pa je, verjemite, resničen! Ob tem raztrganem pisanju se lahko spomnimo še na protialgumente profesorjev, ki nas mnogokrat odpravijo z besedami: saj so to zahtevali že študentje pred vami, takrat in takrat, pa glejte, kaj so dosegli! Potem je seveda bolje, da si tiho in da te ne prilepijo na tapeto kot študentskega funkcionarja brezveznika, ki niti ne ve, kaj hoče, in če morda ta „hoče“ že ni bil kdaj uresničen.

Ne bom se na koncu spraševal, zakaj je tako; saj to vsi vemo. Imamo premalo časa, preveč smo angažirani, ukvarjamo se s tolikimi problemi nenaenkrat... in kako bi človek zmogel vse to, posebej še, če je redni študent. Toda — če hočemo nekaj doseči in če želimo, da bodo po tej poti hodili tudi naši nasledniki, jim moramo povedati in pokazati pot. Kajti — konec koncev je to tudi naša dolžnost. O dolžnostih pa se raje ne bi pogovarjali.

marjan vešnar

Razpotja v organiziranosti ZSMS na Mariborski univerzi

Okroglo leto dni je že preteklo, kar je iz nove organiziranosti mladih zrastle Visokošolska konferenca ZSMS na MVZ. Sedaj ko je pred nami zgodovinski trenutek, da se osnuje Univerzitetna konferenca, pa lahko je ugotovljamo, da se nahajamo v razmerah, ki skorajda ne potrjujejo njene obstoja in s tem delovanja. Začetna navdušenost je splahnela ob prvih nalogah, ki si jih je zastavilo novoizvoljeno predsedstvo. Vendar je začetek še vedno kljub temu obetal. Pa pogledjmo v slogu znanega pregovora: Na napakah se učimo!

Kaj je bilo narobe:

Predsedstvo ni imelo komisije za organiziranost in razvoj! Ne bomo sedaj ponavljali, katere so naloge te komisije in kakšen je njen pomen. Raje si oglejmo posledice, ki so nastale, ker je ni bilo. Med predsedstvom in OO ZSMS po šolah ni bilo delovne povezanosti. Bile so sicer izjeme, ki pa tudi niso bile trajno vključene v povezavo med OO in predsedstvom. Pa tudi tam, kjer je povezava obstajala v določenem obdobju, so jo predstavljali posamezniki, ki niso bili prenašalci informacij, ampak so nastopali iz svojih osebnih stališč. Dejali smo že, da ni bilo delovne povezanosti, zato niso delovali tudi drugi organi pri predsedstvu (npr. sekretariat, ki je imel menda samo eno sejo).

Predsedstvo ni razbilo organizacijskega aparata prejšnje Skupnosti študentov, temveč je izšlo iz njega, ga posvojilo in mu zamenjalo tablo z imenom.

Zaradi tega se je njuno dogajalo, da so reševali na sejah predsedstva VK ZSMS probleme, ki so jih obravnavali še v času Skupnosti študentov, da so bile seje izčrpačje in po namenu zgrešene. Zakaj zgrešene? Predvsem zato, ker so bili dnevni redi nabit polni takšnih točk, ki so sodile pod tekočo problematiko in bi lahko te točke razrešil sekretariat pri predsedstvu (predsedstvo bi potrjevalo izdelane sklepe, za kar bi se porabilo manj časa).

Predsedstvo se ni redno sestajalo!

V bojzani, da ne bi postali sestankarsko predsedstvo, smo odšli v povsem drugo smer. Tisti „sestanki po potrebi“ so bili sklicani po predolgem časovnem obdobju, seveda je sledila temu kilometrska seja. Člani predsedstva niso pridobili navade, da bi se oglašali v prostorih VK, razen nekaj izjem. Če že opustimo to, da se ni predsedstvo redno sestajalo, pa bi se moral sekretariat (na žalost je to prepotrebno operativno telo obstajalo le na papirju) sestati najmanj enkrat na teden, da bi prišlo do izmenjave informacij, da bi se kot sem že prej navedel, pogovorili o tekočih zadevah; kdo bo šel na kakšen sestanek, kakšen bo dnevni red na naslednji seji predsedstva, itd.

Komisije pri Predsedstvu niso bile toliko idejno osveščene, da bi bile sposobne same aktivno delati, programi niso izhajali iz realnosti, ustanovljene so bile takšne komisije, katerih delo je nujno slonelo na povezanosti z OO po šolah, pa tudi takšne, ki so obravnavale skorajda imaginarna področja in je pri njih lepo zvenelo le ime. Nekatero komisije so bile nujno obsojene na papirni obstoj, ker ni bilo podobnih (bolje rečeno z enakim imenom) komisij ne na posameznih šolah oz. OO niti pri OK ZSMS. Programi teh komisij so bili narejeni „ad hoc“ in tudi tako sprejeti.

Predsedstvo ni izdajalo rednega tedenskega ali dvotedenskega Informatorja. Poleg Katedre, ki je osrednji študentski list v severozahodni Sloveniji in opravlja svojo funkcijo zadovoljivo in ki je tudi večkrat opozarjal na te probleme, bi morali Informator v ciklostilni obliki, nujno izdajati. Vsebinska pa bi bila izrazito aktualna in primerna trenutku. Tako pa lahko ugotovljamo, da je bilo precej sestankov, ki so bili študentski javnosti le toliko znani, kakor da bi bili za zaprtimi vrati. Ob tem ostaja popolnoma jasno, da je še sreča, da so izšla občasna glasila po šolah, ki pa so pisala o širših problemih ali pa o takšnih, ki so bila v študentski javnosti že davno z dnevnega reda.

Zelo slabo zastavljena je bila tudi „koordinacija“ ali pomoč oz. sodelovanje z komitejem VK ZKS v Mariboru. Tukaj smo imeli opravka z „one man band“. Po čisto osebni oceni bi morala ta „pomoč“ potekati tako, da bi komite ZK, oz. predstavnik v njem moral vplivati preko OO ZK po šolah, da bi se komunisti vključili v delo ZSMS. Eventualno bi lahko tudi organiziral sestanke komunistov — študentov na temo: kaj in kako delati v ZSMS. Predsedstvo pa je bilo deležno neposredne povezave s Komitejem tako, da je bil prisoten na skoraj vsaki seji pomočnik sekretarja. Sicer smo se dolgo ubadali s problemom, kako ga formalno-pravno vključiti. Na neki seji aktiva so dali celo predlog, da bi bil član po funkciji, vendar ni bilo kasneje nič iz tega. Na seje je še vseeno hodil in pridno diskutiral, ob zatrjevanju, da je prisoten kot navaden študent. Še dobro, da se niso spomnili tega vsi študentje hkrati, ker bi bila celo Unionska dvorana premajhna. No pa šalo na

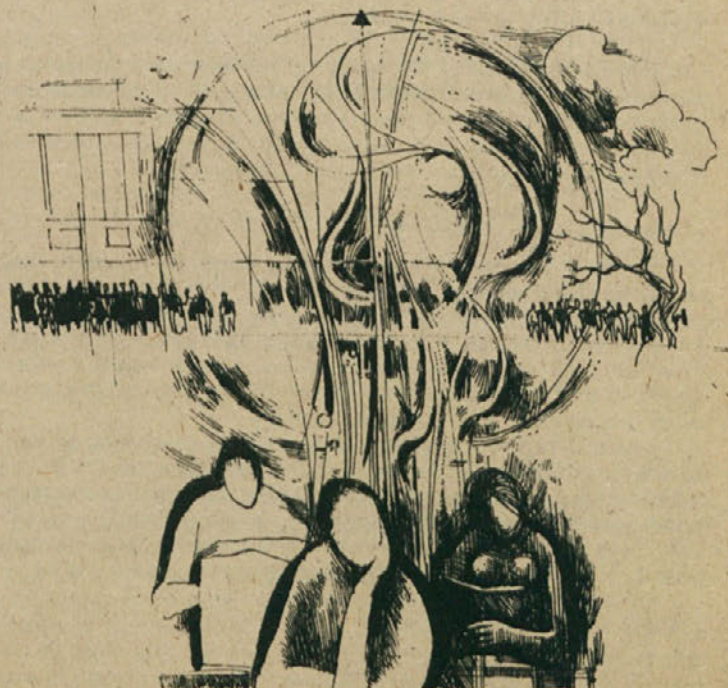
strani! Zaključimo lahko tako: tisti, ki bi morali priti, niso, tisti, ki jih nismo potrebovali pa...

Imamo mladinsko TV oddajo z naslovom: „Šta da se radi?“. Tudi mi bi se morali tako vprašati! Nekaj demagoških fraz ni težko napisati, vendar se s tem stvari ne rešijo. Problemi (seveda le nekateri), ki so bili podani, se lahko to leto zopet ponovijo. Letos je prišlo na Univerzo precej mladih članov ZSMS iz srednjih šol. Točni podatki bodo znani po obdelavi anketne liste, ki ga je moral vsakdo izpolniti ob vpisu.

Tudi OK ZSMS Maribor bo morala posvetiti redno ali izredno sejo organiziranosti in delovanju ZSMS na Univerzi. Komite ZK bo moral izpeljati razpravo (in to temeljito), ki jo je obljubljal že v lanskem šolskem letu (lahko se tudi vprašamo, kdo je kriv, da ni bila izpeljana?). Še pred volilno konferenco moramo izmed maja priključenih članov izbrati predsednika komisije za razvoj in organiziranost in komisije za idejno teoretična vprašanja. Pri tem delu jima morajo pomagati člani predsedstva, ki imajo nekaj izkušenj. Po šolah in v predsedstvu moramo znova pričeti in nadaljevati takšno aktualno delo, ki bo aktiviralo študente (npr. dokončno sprejeti in izpeljati program samoupravne vloge študenta, uresničiti zamisel o študentih prodekanih in prorektorju). Enkrat za vselej moramo opustiti prakso sestankov v „najožjem krogu“. Informacije moramo posredovati čim širšemu krogu študentske javnosti in to na čim hitrejši in enostavnejši pa tudi razumljivi način. Pri predsedstvu naj delujejo takšne komisije, ki zajemajo realno-aktualna področja študentskega delovanja (rekli smo že, da so se nekatere komisije „iskale“). Izogniti se moramo kopicenju funkcij (npr.: predsednik OO ZSMS, član predsedstva UK ZSMS in še kakšna). Organizirati moramo s predsedniki OO ZSMS posebne delovne sestanke, ne pa kot do sedaj, ko so bili vabljeni skoraj vedno, zato pa jih tudi ni bilo, ki bi moral biti kakšen resnično prisoten. Zahteva po delovni povezavi se mora odražati pri OK ZSMS in UK ZSMS. Predvsem velja to za področje konference mladih v izobraževanju, kjer je že skrajni čas, da se sestavi realni in delovni program, ne pa posplošene resolucije iz dokumentov različnih kongresov (prepisil!). Imamo različne šole, ki poklicno usmerjajo študente v različne stroke. Če nadaljujemo to misel, vidim logično delovno povezavo tudi z drugimi konferencami.

Čas teče. Če se ne bomo kmalu osvestili, se bo zgodilo, da bom lahko vzel iz predala ta sestavek in ga ponovno objavil ob pričetku prihodnjega šolskega leta. Mislim pa, da do tega ne more priti, če se bomo resno spoprijeli s problemi in če bomo delali v široki in dobro organizirani fronti, ki ve, kaj stoji pred njo in ki bo zaupala vase. Ta fronta bo morala biti kadrovsko dobro organizirana in vsestransko osveščena. Morala pa se bo pri izvajanju nalog opreti predvsem na lastne vrste in sama nositi tudi vso odgovornost za neopravljene naloge. Morala bo biti tudi sposobna, da bo pokazala na tiste posameznike, ki bodo zatajili in jih bo poklicala na odgovornost pred vso organizacijo.

Erik Kos

Uvodoma študente opozarjam na določene elemente, ki vplivajo na uspešnost študija. Brez dvoma je to v prvi vrsti prisotnost na predavanjih. Živa beseda, ki podkrepri materijo, opisano v znanstvenem slogu, pripravi študenta do lažjega razumevanja predmeta, zlasti takega, ki obsega splošne abstraktne pojme. To torišče je za študenta — novince večinoma špan-ska vas, čeprav se prvič srečuje z njim.

Način študija je individualna stvar posameznika. Z ozirom na sposobnost reproduciranja učne materije pa moram pripomniti, da marsikateremu študentu manjka to, da tistega, kar je razumel, ne zna izraziti. To pomanjkljivost pa bo študent lahko odpravil samo v okviru kolektivne obdelave snovi. Zato predlagam, da bi študirali v grupah in si na osnovi debate pridobili ustrezno izrazoslovje.

Zlasti pri lanski generaciji sem občutil premalo intenzivnega sodelovanja. Deloma je bila temu kriva boječnost. Toda vsak študent se profesorja „navadi“ in ta razlog je kmalu odpadel. Pojavil pa se je novi: neznanje. Temu pa je krivo to, da študentje niso bili aktivni sodelavci induktivnega procesa.

Študentov ne ocenjujem na prvi pogled: ta zna in ta ne zna. Vem, da je največkrat vmes pomanjkanje besednega zaklada. Meni je glavno za-določanje, da so študentje na izpitu uspešni, da kritično spremljajo obravnavano snov in da sodelujejo.

FRANCI RAMŠAK, študent II. letnika VPŠ:

Ocenjevati profesorje na splošno je težko, kakor je težko ocenjevati študentsko populacijo. Posebno je težko študentu, da ocenjuje, ali bolje, razmišlja o populaciji, ki ji mi dajemo večkrat najrazličnejša imena, odvisno, kakšna so njihova predavanja, oziroma, kako uspešni smo bili na izpiti. A če že moram reči besedo ali dve za „drugo stran“, kakor ji pravimo v predavalnicah, bi omenil, da študentje največkrat preozko in prekritično ocenjujemo predavateljsko strukturo. Preozko in prekritično zaradi tega, ker je v teh razpravah in ocenah preveč subjektivizma, premalo pa kritičnosti, ki naj izhaja iz resničnega poznavanja osebnosti in njihovega dela. Opredelil bi se za stališče oziroma osebno mnenje, da so to ljudje kot vsi drugi, s slabimi, kakor tudi z dobrimi stranmi svojega dela in življenja. Nam študentom je po novem zakonu o visokem šolstvu dana možnost, da v tripartitnem sistemu odločamo o praktično vseh zadevah, ki se nanašajo na samoupravni in edukativni proces na šolah. In ravno tu, mislim, moramo študentje biti na tem področju bolj glasni in odločni, ko se dogovarjamo, kdo nam bo vcepljal novo znanost in nas praktično usposabljal za konkretno delo. Ob takšnem našem zavzetem delu bi kopica predavateljev morala spremeniti svoj način dela, ga posodobiti in ga aktualizirati za delo v obdobju, v katerem živimo. In če bi dosegli takšen način dela in sodelovanja, ki bi po mojem mišljenju moral biti osnova socialistične vzgoje in izobraževanja, bi dosegli, da bi bil študij zanimiv in da ne bi bilo posplošnega, ocenjevanja profesorske strukture, ki je največkrat samo črna.

BOJANA POMPE, študentka II. letnika VEKŠ

Sami smo krivi, da nimamo pravih stikov s profesorji. Nanje se spomnimo šele pred izpiti, ko jih potrebujemo. Sicer pa mislim, da je nas študentov preveč, da bi profesorji lahko posvetili pozornost posameznikom. Skratka, osebno sem zadovoljna s profesorji in z odnosi študent — profesor.

ALENKA GLAZER, profesor na PA

Mladim ljudem zaupam. Če se za kaj ogrejejo, se znajo za to tudi potegniti, jih je pa ogreti morebiti težje, kakor prejšnje generacije, ker so včasih nezaupljivi in ne verjamejo kar na slepo vrednotam, ki se jim ponujajo. Večinoma znajo ločiti pristno od nepristnega in ostajajo v svojih odločitvah dosledni. Rada delam med mladimi ljudmi in z njimi.

STANKA KAPLAN, II. letnik VPŠ:

Prvi letnik sem končala brez posebnih zapletov. Pred vsakim izpitom sem poskušala objektivno oceniti svoje znanje in si seveda tudi določila, po mojem mnenju, primerno oceno. Zanimivo je to, da sem se zmotila samo pri enem profesorju in to precej krepko. Začo lahko mirno rečem, in mojemu mnenju se pridružuje več študentov, da objektivnosti v nekaterih določenih primerih ni pričakovati. Na splošno pa lahko profesorje, ki so predavali v prvem letniku, pozitivno ocenim.

Tudi študentje smo kvalitetna predavanja več ali manj obiskovali. Na začetku smo dobili od študentov II. letnika različne napotke za študij posameznih predmetov, seveda pa tudi „krepke“ karakteristike posameznih profesorjev. Vendar sedaj lahko rečem, da je precej negativne kritike neupravičene, saj temelji na neprijetnih izkušnjah posameznikov, medtem ko je do določene mere pri nekaterih posameznikih bila precej primerna.

IVANKA ZAGODE, II. letnik VPŠ

Svoje mnenje bom primerjala z izkušnjami na Pravni fakulteti v Ljubljani. V Mariboru je že kontakt med študenti in profesorji manj formalen,

Študent

hladen in vzvišen. „Napiflanost“ ni nujna za uspešen izpit, kar je splošno mnenje o naši šoli. Dovolj je, če snov razumeš, pa tudi poveš lahko, kar misliš. Kvaliteta predavanj je različna in pogosto identična s profesorjevo dostopnostjo. Pogrešam pa tudi kakšno urico na mesec, ko bi se študentje pogovorili z vsemi profesorji, in to oba letnika skupaj.

Omenila pa bi zaprtost, ki vlada med študenti — funkcionarji in ostali mi „navadnimi“ študenti.

LUDVIK TOPLAK, predavatelj VPŠ:

Navadil sem se gledati drugače, kot so moje izkušnje, ker sem sam študiral na več univerzitetnih centrih. Zato sem v nekaterih primerih bolj, v drugih manj kritičen.

Osebno mislim o študentih vse najlepše — o mladih ljudeh nasploh. Mislim, da niso obremenjeni, imajo vso možnost in dejanske pogoje za uresničitev pravice in dolžnosti biti pošten. V Mariboru pogrešam kulturnih aktivnosti, kar je posledica pomanjkanja predhodne kulturne vzgoje. Pogrešam tudi skupnih ciljev. Odsotnost le-teh pa ljudi često razdvaja in jih usmerja k reševanju vsakodnevne problematike. Zelo sem vesel vsake aktivnosti študentov, ki je širšega, meduniverzitetnega značaja, pa naj gre za družbene, športne ali kulturne dejavnosti.

Mislim, da zaradi kratkega študija na dvoletnih višjih šolah, pomanjkanja tradicije, humanističnih kulturnih ustanov in predvsem zaradi tehnično ali komercialno usmerjenega študija — manjka kulturne aktivnosti študentov. Filozofije, umetnosti, se v Mariboru ne študira dovolj, zato tudi ostali študentje zaostajajo v kulturnem razvoju za tovrstnim razvojem študentov tehniških strok drugih univerz, kjer gojijo različne vrste umetnosti, študirajo množično umetnost ali družbene vede.

Menim, da je oblikovanje osebnosti mladega človeka kot kompleksne osebnosti, ne le vzgoja profesorjev, ampak tudi vpliv njihovih kolegov. Mislim, da je naloga univerze, da na nek način omogoči kompleksno kulturno vzgojo študentov, kar bo študente tehnike, ekonomije, prava — skratka vse, poplemenitilo in v njih vzbudilo smisel za kulturne vrednote, drugačne od tistih, ki se jim cena vsak dan spreminja. To bo vzbujalo in motiviralo mlade ljudi k skupnim ciljem.

Kulturna vzgoja je tudi osnova za razumevanje in sprejemanje kulturnih dobrin drugih narodov. Seveda je to tudi stvar študentov, da v okviru danih možnosti sami najdejo najustreznejšo pot. Entuziazem, ki je lasten samo študentom, velja podpirati.

Vesel sem, ko vidim napredek razvoja univerze kot ustanove in vzporedno s tem tudi rast študentov kot socialne kategorije, ki dobiva tudi v Mariboru drugačno obeležje. Res je, da je študente v Mariboru težko organizirati in organizirano vzgajati, ker živijo po svojih domovih, ter so zaradi svoje odmaknjenosti često odtujeni celo drug od drugega. Študentska organizacija naj bi skupaj s šolami poskrbela, da se študente, zlasti začetnike, uvede v takojšnje delo, da se takoj na začetku seznanijo z vsemi ugodnostmi, problemi in možnostmi, ki jim jih Maribor kot mesto nudi.

Povezanost študentov s „terenom“ ima po drugi strani velike prednosti, ker študentje tako ostajajo povezani preko svojih družin z organizacijami združenega dela in krajevnimi skupnostmi.

Posebej me še veseli razvoj univerze in razvoj študentske organizacije v Mariboru, kjer sem tudi sam začel svoj visokošolski študij.

VERNA TOROŠ, študentka II. letnika VPŠ:

Nekateri izmed profesorjev so dobri pedagogi, drugi so bolj znanstveni in zato manj dostopni in razumevajoči. Predvsem pa so ljudje s slabimi in dobrimi lastnostmi. So dostopni, radi dajejo nasvete in ne odrekajo pomoči. Kadar gre za študentske pravice, se nikoli ne oklepajo formalnosti. Mislim pa, da so naši profesorji preveč zaposleni, vendar je to razumljivo in potrebno za afirmacijo naše šole. Študentje si želimo, da bi uspeli naši načrti za II. stopnjo ter pozdravljamo namen, da se mariborska pravna fakulteta razlikuje od ljubljanske, ker potrebujemo šolo, ki bo izobraževala pravne samoupravnega prava.

JOŽE ZORKO, študent II. letnika VEKŠ:

Odnos profesor — študent je danes še daleč od želenega, kajti nečesa se moramo zavedati — da mora biti pedagoški delavec najprej človek, nato pedagog in šele nazadnje strokovnjak. Dokler pa bomo postavljali na prvo mesto strokovnjaka, bo odnos še daleč od želenega. Prva naloga pedagoškega delavca je delo s študenti, šele nato pa sodelovanje na seminarjih, pisanje knjig in ukvarjanje z znanostjo...

profesor

Mr. oec. MAJDA ŠKERBIC, profesor VEKŠ:

Čutiti je treba dolžnost. Želela bi, da bi študentje čutili, da se učijo za življenje, ne za diplomu. Saj življenje ničesar ne podari. Želela bi, da bi spoznali da si lahko samo z delom nekaj ustvariš. Morali bi se samoiniciativno vključiti v študentske organizacije, v organe upravljanja. Ta hip je peščica študentov, ki so zelo aktivni in se trudijo, drugi pa so nezainteresirani. Za nov zakon in novo ustavo moramo vsi sodelovati.

Se pripomba: Želela bi nekoliko več reda in discipline.

TATJANA SELINŠEK, študentka VEKŠ:

Kakor kateri...

DAMIR ČIČEK, študent VTŠ, V. semester

Z odnosi je pri nas vse v redu. Rad pa bi povedal, da se pri nas v II. letniku profesorji ne posvetijo dovolj predavanjem; v primerjavi s I. letnikom so predavanja manj kvalitetna. Na izpitih so v redu, saj je posledica slabega predavanja to, da ne zahtevajo preveč.

Mr. VINKO PRELOG, profesor VEKŠ:

Vse najboljše, s tem, da so vedno izjeme. V mislih imam nadpovprečno dobre študente in pa tiste, ki zaradi kakršnih koli drugih interesov pridejo „študirat“ (npr. frekventacijsko potrdilo zaradi vojaščine). Zlasti dobro mnenje imam o tistih, ki kljub slabšim pogojem bolje študirajo kot tisti, ki imajo vse pogoje za študij. In v praksi se je pokazalo, da tisti v slabših pogojih bolje študirajo! Kako to? Najbrž imajo konkretnije cilje pred seboj, želijo čimprej doseči lastne dohodke.

Zdi se mi, da nas je bilo včasih v poprečju več družbeno angažiranih. Preveč je posameznikov, ki so izredno angažirani, precej pa je dobrih študentov, ki ne najdejo v družbi aktivnega mesta, da bi se udeleževali. Tudi pri športu.

MITJA BREZOVŠEK, študent IV. letnika VEKŠ

Pripomnil bi samo k izpitnim rokam. Prepozno jih objavijo, tako da se ne moreš dobro pripraviti in pač čakaš naslednji rok. S profesorji sem zadovoljen. Rad bi pa povedal nekaj v zvezi z vajami: asistenti se zelo trudijo, vendar ni pravega odziva med študenti. Zakaj?

SONJA SOBOTKIEWITZ, študentka III. letnika VEKŠ

Edino, s čemer sem nezadovoljna, so izpitni roki. Prej bi jih morali objaviti.

Dr. BOGOMIR DEŽELAK, profesor VEKŠ:

Mislím, da premalo resno študirajo, za vse pomanjkljivosti pa krivijo učitelje — vedno samo učitelji! Tako velik osip je posledica neresnosti. Družba daje sredstva, študent ima vse možnosti za študij, tudi prostorski problem je rešen. Lahko bi bili tudi bolj aktivni v študentskih organizacijah — sploh na VEKŠ, kjer jih je veliko. Zadovoljen pa sem s vključevanjem v izvenšolske dejavnosti, npr. šport.

Naj povem, da je med študenti zelo velika razlika. Tisti, ki hodijo vedno na predavanja, nimajo nikoli težav in zelo uspešno opravljajo izpite. Študentje se ne zavedajo, koliko težav povzročijo s tem, da izpit prijavijo, nato pa jih ni. Profesor si rezervira čas in prostor, npr. za 40 študentov, pride jih morda 20, nekaj se jih opraviči. Kje so pa drugi? Zdi se mi, da je to pečat neresnosti.

Sem za pismene izpite. Priznam, da je nemogoče objektivno izpraševati in oceniti 30 kandidatov na dan pri ustnem izpitu. Pri pismenem pa to odpade. Naj še pripomnim, da je izražanje študentov zelo bedno — v kakšnem stilu so pismeni izpiti!

Pa še konkretni primer iz moje prakse. Pride študentka k meni v kabinet s kupom indeksov in mi pravi: „Profesor Lorbek, prosim podpis.“ „Ali ste hodili na predavanja?“ „Ja...“ Ali pa: študentje so ocenjevali v neki anketi pred štirimi leti moja skripta, ki še sploh niso izšla!

Zdi se mi, da bi se študentje morali naučiti biti objektivni. Vse preveč delajo po liniji najmanjšega napora, študirajo na preskok. In če jim uspe, se potem hvalijo, kako so naštudirali marketing v 14 dneh. Kaj, ko bi se enkrat sestali in pokritizirali: kaj smo pa mi naredili, da bi bilo bolje? Ali jih ni

najmanj polovica, ki študirajo zaradi diplome, ne pa zaradi znanja? In na koncu: odnos profesor — študent je vedno kritiziran, odnos študent — profesor pa nikoli.

RADO SNEŽIČ, absolvent I. stopnje VEKŠ:

Nezadovoljen sem s predavanji iz predmeta Osnove marksizma. Na ekonomiji učijo filozofijo, o marksizmu pa vemo zelo malo... Ne glede na to, ali sem imel osebne konflikte pri tem predmetu, mislim, da se tudi drugi študentje strinjajo z menoj. Drugače pa sem zadovoljen.

ZDENKO ROJKO, dijak 3. letnika:

„Profesorji (ne vsi) ne ocenjujejo realno. Večina jih ocenjuje prenizko, so pa nekateri, ki ocenjujejo previsoko glede na isto znanje. Nekateri profesorji nimajo razumevanja za izvenšolske dejavnosti. Odnos dijak — profesor je zadovoljiv, a bi lahko bil boljši. Nekateri izostanke preveč opravičujejo. Mislim, da se ve, kdo manjka in kdo šprical“

Dr. VANEK ŠIFTAR, izr. univ. profesor:

Prvo je to, da smo naredili v družinah in sredinah, iz katerih študentje prihajajo, premalo, da bi se lahko le-ti samostojno, zavestno in z vso odgovornostjo odločali za študij in v okviru tega tudi za poklic. V zvezi s tem mislim, da je velika napaka, da so generacije, ki prihajajo na šolo iz različnih družbenih sredin, v mladosti premalo povezane. Konkretno: ko nekdo pride z gimnazije, izgubi stik s sošolcem, ki je šel npr. za učenca v gospodarstvo. Ta problem se v določeni meri ponavlja tudi kasneje pri uspešnejšem uvajavljanju vzgoje in izobraževanja v delu in za delo (odnos redni — izredni študentje).

Drug problem pa je ta, da smo šole, ki sprejemamo študente po končani srednji šoli, še premalo angažirane v ustvarjanju resnične srednje usmerjevalne šole. To se vidi v tem, da je za študenta, ki pride iz srednje šole, najtežje prekiniti s prakso, da se uči samo za oceno, da se uči velikokrat samo zaradi drugih in povrh kampanjsko. Problem je tudi v tem, da na šolah nimamo urejenega sistema, ki bi že vpisanemu pomagal pri usmerjanju oziroma pri premagovanju težav, ki ga bremenijo.

Morali bi tudi doseči več sodelovanja pri skupnem iskanju odgovorov ali rešitev tistih vprašanj in problemov, ki zavirajo razvoj mladega strokovnjaka. Torej še nismo uspeli, vsaj pri študiju prava, odpraviti mnenja nekaterih, da je to najlažji študij in tudi lahкотen poklic. Odločati v imenu delovnih ljudi pa je tisto, česar bi se morali zavedati vsi, ki s svojim znanjem vplivajo na razvoj samoupravne družbe.

Obisk je včasih zrcalo mene samega, mojega znanja, dela, lahko pa je tudi izraz določene nadpovprečnosti študenta, da hitreje dojema, zna sam študirati in tudi študira. Teh pa je na žalost še vedno premalo.

IRENA MURŠIČ, dijakinja 3. letnika:

„Nimam kaj povedati.“

MARIJA TUČIČ, dijakinja 3. letnika:

„Brezupna situacijal“

Zaradi vprašanja o mnenju dijakinja misli, da imava vročino.

SONJA GREIFONER, dijakinja 3. letnika:

„Profesorji so strašni. So takšni kot mi — nepravilni. Naša ocena znanja je odvisna od njihove volje. Meja med dijaki in profesorji je preveč ostra. Mislim, da bi profesorji in dijaki morali poiskati skupen jezik.“

ZLATKO VERZELAK, dijak 3. letnika:

„Profesorji so razdeljeni na dva tabora: eni so preresni in za nas nepristopni, drugi razumevajoči, šaljivi. Včasih so nekateri preotročji.“

SLAVICA JEVŠEK, dijak 1. letnika

„Nekateri profesorji mi ne ugajajo: Z večino sem zadovoljna. Mislim, da se da z njimi pogovoriti in bi mi znali svetovati.“

MILAN KRANJČ, dijak 3. letnika:

„Me nič ne teži. Nimam pripomb do prvega cveka.“

Profesorja CILKA CAFNIK in JANEZ PASTAR, ki sva ju prosili za mnenje, sta se izjavam umaknila in tako sva izgubili pogum do nadaljnjega vpraševanja.

Sicer pa Cafnikova meni, da veva kakšnega mišljenja je. Torej, če povzameva misli, še vedno ne veva, kakšnega mnenja so profesorji o dijaki na naši šoli. Ali se morda bojijo resnice?!

Študijsko raziskovalni projekt Slovenske gorice

Študijsko raziskovalni projekt Slovenske gorice, projekt, katerega osnovno zamisel smo soglasno sprejeli in dali skorajda svečano obljubo, da jo bomo uresničili, se sprevača v vedno večji nesmisel. Nesmiseln ne postaja idejni koncept projekta, ki je odličen in vedno uporaben, nesmiselni niso programi v projektu, nesmiselni niso pokazatelji, ki jih projekt odkriva — nesmiselno je sodelovanje študentov pri tej vrsti igre.

V prvi publikaciji projekta Slovenske gorice je zapisano, da je potrebno zaradi razčlenjenosti in sestavljenosti življenja vnesti v vzgojno izobraževalne programe več praktične dejavnosti. Danes pa se lahko upravičeno sprašujemo, ali je s tem mišljena praktična dejavnost profesorjev ali študentov.

Visokošolstvo se baje spreminja v izpitno industrijo, ki ubija motivacijsko osnovo za študentovo ustvarjalno delo, pravijo. Vsi dogovori o vključevanju mladine v prakso ostajajo deklarativnega značaja (šolske mladine) in se morajo šole zaradi tega preusmeriti na novo prvine v razmerju z okoljem — toda to je bilo zapisano že pred petnajstimi leti v osnovnem idejnem konceptu združenja visokošolskih zavodov v Mariboru.

Nadalje lahko zapišemo, da se je študentom obljubljalo z realizacijo ŠRPSG kompleksno in interdisciplinarno delo in da se bo projekt navezoval na študijsko vsebino in na koncu — bil je sprejet kot študijska metoda — uvajanje študentov v znanstveno raziskovalno delo: „Raziskovalni projekt vključuje vrsto faz, pri katerih lahko sodelujejo ljudje z zelo različno izkušnostjo. Tako diferenciran prispevek pa lahko pričakujemo tudi od študentov, ki bodo razen tega motivirani za spremljanje celotne raziskave, tudi tistih faz, ki jih strokovno ne obvladajo. Rezultati takšnega uvajanja v raziskovalno delo se v eni smeri kažejo v definitivni opredelitvi dela študentov za raziskovalni poklic, po drugi strani pa v splošnem spoznanju o možnostih in vlogi raziskovanja, do katerega se bodo dokopali vsi sodelujoči študentje, tudi tisti, ki se ne bodo odločili za poklic raziskovalcev, bodo pa morali pri svojem delu z raziskovalci sodelovati“.

Danes, ko lahko vidimo že prve rezultate uresničitve projekta Slovenske gorice in ko se raziskave na terenu prevešajo h koncu, lahko ugotovimo, da je pisec teh predvidevanj vse prepogosto posegal po revijah fantastičnega žanra, ali pa je (kar mu lahko oprostimo) nepopoljšljiv optimist. Pozabil je namreč, da je študentska populacija premalo obsežna, da so poleg nje potrebni tudi profesorji, ki bodo v prvi vrsti pedagogi in strokovni vodje svojih študentov, ne pa neka imaginarna bitja, ki se znajo postavljati le za katedre predavalnic ali ob spraševanju za mize v svojih pisarnah.

Izkazalo se je, da študentje niso sodelovali:

- pri snovanju programa — pri izdelavi projekta Slovenske gorice,
- pri snovanju posameznih programov,
- študentje niso spoznali potrebe po spremembi programskih konceptov, sodelovali niso pri ponovnem pisanju programov in izdelavi akcijskih načrtov,
- pri prenosu informacij — ker niso imeli kaj prenašati,
- profesorjev ni bilo pri mentorskem delu...

ŠTUDENT JE BIL NESAMOSTOJEN IZVRŠEVALEC PREDPISANIH NALOG. To pa ni naloga študenta niti študijskega programa, ki obstaja v samoupravni socialistični družbi, katere vodilo je razviti raziskovalno delo, ki bo koristilo vsem. Koncept (idejni) projekta Slovenske gorice je nesmiseln zaradi tega, ker predpostavlja, da bo projekt postal študijska metoda, in ker bi naj pritegnil študente k raziskovalnemu delu — le katera šola uvaja (v Mariboru) študente v raziskovalno delo?

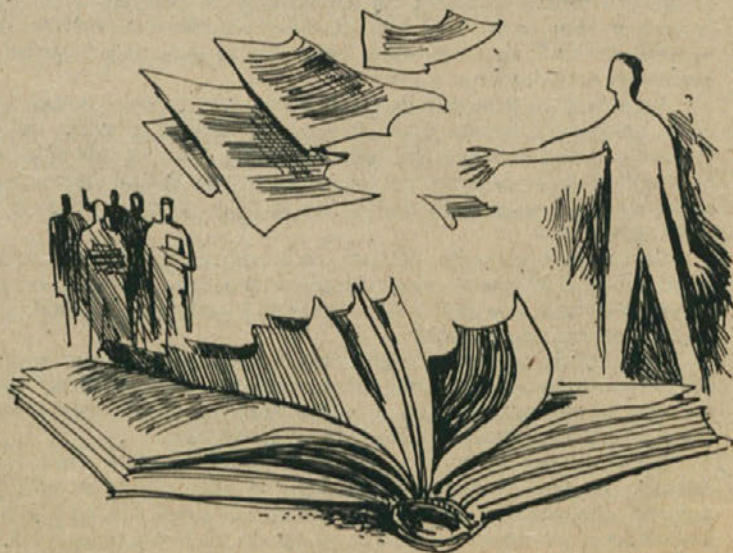
Sledi vprašanje: profesorji in vsi prizadeti bi se lahko izjasnili, zakaj so pri tem projektu potrebovali študente in ali res tako malo cenijo študentove kreativne sposobnosti, da mu celo

s težavo zaupajo vlogo izvrševalca svojih želja, in da ne rečem — potreb? Pa še — zakaj ste projekt sploh sprejeli s takšnim idejnim konceptom, kot ga ima. Pritegnili ste študente (npr. na VPŠ) s tem, da ste jim obljubili Kidričeve nagrade. — Je to prispevek k rednemu vzgojnoizobraževalnemu delu širšega kroga študentov? — ali pa tako, da ste jim plačali dnevnice in preživeli z manjšo skupino (le profesorski eksemplarji!) študentov prijeten dan v naravi... Vse to še vedno ni dovolj za vgraditev projekta in s tem raziskovalnega dela v redni študijski proces, še manj pa povezava s prakso.

Odpira pa se mi še dodaten vidik vprašanja — kdo je sprejel projekt in zakaj (če bi ga morali izvajati študentje, bi ga morali študentje tudi sprejeti, ne pa biti o njem le obveščeni!) — sprejeli so ga profesorji sami, toda ali zaradi ideje same, zaradi tega da pokažejo navzven, da so zagreti za posodabljanje študija, da dokažejo (navzven, ker med nami ne morejo blefirati), da želijo sodelovati s študenti in navajati študente na znanstveno raziskovalno delo, ali pa zato, ker so želeli postaviti študente na pravo mesto in jim pokazati, kje bi po njihovem mnenju naj bili — to pa občutimo dovolj že drugod in takšni projekti nam niso potrebni, da bi se poudarila nezainteresiranost in pasivizacija študentov. Toda kdo je vzgojitelj...?

Pri nas so študijski procesi bolj zaostali kot v proizvodnji (npr. na področju samoupravljanja). Moralo pa bi biti prav obratno, če želimo odpraviti pomanjkljivosti pomanjkljivega razvoja gospodarstva. Tako se bodo v tem in naslednjih letih ustanavljala posebna raziskovalna društva na višjih in visokih šolah v Mariboru, ki bodo skrbela za razvojne in aplikativne raziskave, organizirala pa bodo tudi svetovalno službo za strokovnjake iz delovnih organizacij. Ker bodo ta društva živela in delala na šolah, bi jih bilo pametno in koristno uporabiti tudi v študijske namene, tako da bi lažje študije opravljali študenti — s tem, da za študije ne bi pobrali denarja profesorji, še manj pa slave (kje bi potem bila motivacija?), pač pa bi se denar izplačeval študentom preko študentskega servisa. S tem bi dosegli široko demokratičnost raziskovalnega dela in tudi postavili vzvišene raziskovalce na realna tla. Kar tako, za konec: študentski raziskovalni teami obstajajo že vrsto let na Zahodu in na Vzhodu in zelo uspešno sodelujejo z delovnimi kolektivi — po inovativnosti pa so celo na boljšem kot starejši kolegi.

marjan vešnar

Študentski pokrajinski klubi

(kot faktor reforme visokega šolstva)

Za mariborsko visoko šolstvo je poleg velikega števila izrednih študentov (okrog 50 %) značilen tudi velik odstotek rednih študentov s krajem stalnega bivališča zunaj Maribora. Po podatkih vpisa za študijsko leto 1972/73 je bila regionalna strukturiranost rednih študentov na MVZ naslednja:

regija	število študentov	v %
Ljubljana	105	3,6
Gorenjska	172	5,8
Primorsko-Notranjska	184	5,9
Koroško — Štajerska	1298	44,3
Podravsko — Pomurska	370	12,6
Zasavsko — Savinjska	427	14,5
Dolenjska	119	4,0

Vidimo lahko, da je bila skoraj polovica redno vpisanih študentov v študijskem letu 1972/73 (v letošnjem letu podatek ni bistveno drugačen) iz občin zunaj Maribora.

Neizogibno dejstvo je, da te množice študentov ne pustimo same, temveč da jih poleg njihove organiziranosti znotraj visokošolskih zavodov in ZSMS organiziramo tudi po regijski pripadnosti. To funkcijo bi naj opravljali študentski pokrajinski klubi.

Trenutno je v Mariboru devet študentskih pokrajinskih klubov, ki pokrivajo skoraj celotno področje Slovenije. Pri predsedstvu mariborske visokošolske konference ZSMS imajo svoj organ — Predsedstvo pokrajinskih klubov, ki vse te klube združuje, skupaj z ljubljanskimi pokrajinskimi klubi pa tvorijo poenoteno telo — Združenje pokrajinskih klubov.

Do nedavnega so bili pokrajinski klubi še zmeraj v veliki meri pivske in zabavaške družčine ter so se za resno delo znotraj mladinske organizacije bore malo zanimali. V obdobju po mladinskem kongresu, ko sta se združili Zveza mladine in Skupnost študentov v enotno organizacijo ZSMS, pa je opaziti določeno povečanje aktivnosti in interesa do študijskih in širših družbenih problemov tudi med člani študentskih pokrajinskih klubov.

V večini mariborskih pokrajinskih klubov so se že organizirale osnovne organizacije ZSMS in aktivni ZK, žal pa se ti še vedno premalo spopadajo s konkretnimi problemi. Zdi se, da so bili ustanovljeni le toliko, da zadoste formalni pleti, pa tako študentski pokrajinski klubi še vedno ne izpolnjujejo svojega poslanstva.

Nujen imperativ razvoja je, da se pokrajinski klubi povežejo vsak na svojem področju, tako iz organizacijskega kot tudi iz vsebinskega vidika. Povezati se morajo z mladinskimi aktivni v svojih občinah in aktivno sodelovati pri kreiranju njihove politike. V mladinske konference morajo delegirati svoje predstavnike ter tako postati aktivna vez med mladino v matičnih občinah in študenti v visokošolskih središčih.

Pokrajinski klubi bi morali vse, kar se dogaja na univerzi, prenašati v domače občine ter tako postati povezovalci univerze in njenih visokošolskih organizacij z matičnimi občinami. Prav tako pa bi se pokrajinski klubi morali tesno povezati tudi z delovnimi organizacijami na svojem področju.

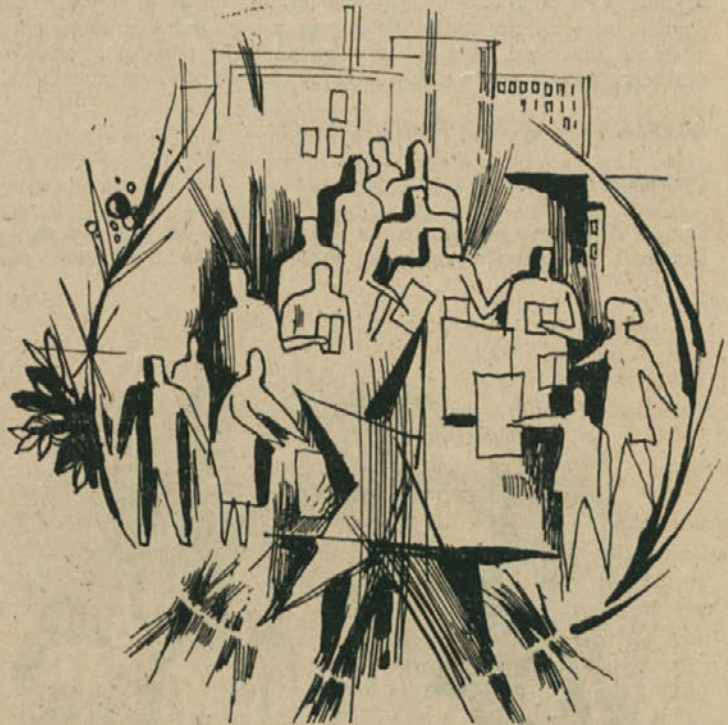
Seveda pa velja ta povezava tudi v obratnem smislu. Pokrajinski klubi morajo svoje člane seznanjati s stanjem v občini ter v njenih delovnih organizacijah, da bo tako bodoči strokovnjak že za časa študija dobrega spoznal probleme in razvojne smernice svojega domačega kraja.

Vemo, da je mariborsko visokošolsko središče zraslo iz potrebe gospodarstva. Zato je treba to vez ohraniti in razvijati, študentski pokrajinski klubi pa so za to nalogo najbolj primerna oblika.

Dejstvo, da se vse preveč strokovnjakov po končanem študiju ne vrača v domače kraje in občine, pač pa si išče zaposlitev v večjih mestih, nas sili k razmišljanju. Problem vračanja strokovnjakov je še posebej pereč v nerazvitenih regijah, kjer se poleg tega, da se iz teh krajev odloča za nadaljnje šolanje premalo mladih ljudi, se le-ti po končanem študiju niti ne vrnejo v strokovnjakov tako potrebna zaostala področja. Povsem jasno pa je, da si razvoja neke regije ne moremo zamisliti brez dovoljnega števila šolanih kadrov. Zato je treba že za časa študija bodočega strokovnjaka zainteresirati za probleme domačega kraja in za vrnitev v matično občino. S tesno povezanostjo pokrajinskih klubov in matičnih občin pa bi nedvomno veliko prispevali tudi k boljšemu razreševanju kadrovskih vprašanj občin.

Pomembno področje delovanja študentskih pokrajinskih klubov se kaže tudi v zagotavljanju materialnih sredstev za študij. Z močno zasidranostjo v domačih občinah in delovnih organizacijah bi lahko klubi prav gotovo veliko pripomogli pri reševanju krize na področju štipendijske politike ter tako omogočili študij mladim iz materialno slabše situiranih slojev prebivalstva.

S pomočjo študentskih pokrajinskih klubov bi se dalo postopoma tudi porušiti pregrado med rednimi in izrednimi študenti, saj vemo, da so le-ti sedaj povsem ločeni, kljub temu, da se kot udeleženci enakega študijskega procesa srečujejo s podobnimi problemi. Prav tako pa bi morali člani pokrajinskih klubov pričeti organizirano akcijo seznanjanja srednješolcev z možnostmi in pogoji študija v posameznih visokošolskih središčih ter jim

ob sedanjem nezadovoljivem stanju poklicnih svetovalnic vsaj delno olajšati izbiro študija.

Študentski pokrajinski klubi bi z izvajanjem navedenih nalog tako postali nenadomestljiv dejavnik na dveh pomembnih področjih reforme visokošolskega izobraževanja — v borbi za večjo demokratizacijo visokega šolstva in v prizadevanju za tesnejšo povezanost študentov in visokega šolstva z gospodarstvom in matičnimi občinami.

Mik Rebernik

O delu interfakultetne konference

Letos je vse udeležence ekonomskih fakultet Jugoslavije gostila prištinska ekonomska fakulteta. Konferenca je trajala od 24. do 28. septembra. Najprej se profesorji iz različnih krajev Jugoslavije razpravljali o profiliranju ekonomskega študija. Profesor dr. Šoškič z ekonomske fakultete v Beogradu je menil, da naj bi sociologijo, politično ekonomijo in ekonomske doktrine predavali v prvem letniku kot obvezni predmet vseh ekonomskih fakultet. Prav tako je menil, da bi bilo dobro, če bi študijsko leto razdelili na tri študijska obdobja oziroma kurze. Ob razmišljanju o seminarskih delih je podvomil v potrebnost predavanj.

Profesor dr. Rocco z ekonomske fakultete v Zagrebu se je zavzel za intenzivnost in boljše kakovost študija. Menil je, naj bi se zmanjšalo število profilov ekonomistov od sedanjih 40 na največ 18 do 20. Ni neracionalno, če ima fakulteta centre in sekcije tudi zunaj kraja svojega delovanja.

Temu pa je nasprotoval profesor dr. Bazala, ki meni, da so zelo ugodne višje oblike profilov kadrov, kot je to na fakulteti za zunanjo trgovino v Zagrebu in na Fakulteti za informatiko v Paraččinu.

Zagrebski profesor Irinovič pa misli, da naj bi profesorji po sedmih letih predavanj imeli leto dni premora, ki bi ga porabili za dopolnilno izobraževanje, kot to že počnejo v tujini. Prav tako je menil, da bi naj podiplomski študij trajal le dve leti. Na ločenih sejah so se naslednji dan pogovarjali predvsem o kraju in času letošnje ekonomijade, ki naj ne bi imela več izključno športnega značaja, ampak naj bi postala tudi srečanje študentov na kulturnem področju. Pripravili pa bodo tudi kviz znanja iz ekonomskih znanosti. Kviz bo v celoti organizirala sarajevska ekonomska fakulteta.

Dokončno se bodo dogovorili o ekonomijadi na sestanku v Subotici.

ZUNKO ZDENKA

Študij druge stopnje na vseh oddelkih VTŠ!

Visoka tehniška šola v Mariboru je začela študij druge stopnje v šolskem letu 1973/74, in sicer le na strojnem oddelku. Z letošnjim šolskim letom pa preidejo še trije oddelki na drugostopenjski študij, in sicer: oddelki za elektrotehniko, gradbeništvo in kemijsko tehnologijo. V skladu s tem je VTŠ pripravila razvojni načrt pouka, ki obravnava: profil diplomantov, koncept študija, predloge za učni načrt študija, študijski režim, predvideno število študentov pa tudi kadrovske potrebe po diplomiranih inženirjih v gospodarstvu. Kot priloga so dodani učni programi, ki pa še niso dokončni, ker bodo o njih razpravljali, jih dopolnjevali in predlagali spremembe: ustrezna strokovna društva, gospodarska zbornica, samoupravne interesne skupnosti, pomembnejša gospodarska podjetja, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupnosti ter samoupravni organi VTŠ.

KAKŠEN BO POUK NA DRUGI STOPNJI?

Oddelek za elektrotehniko

Študij II. stopnje na oddelku za elektrotehniko bo imel dve osnovni usmeritvi: energetiko in avtomatiko. Profil energetika bo usmerjen v plani-

znanja za vse panoge elektrotehniške. Osnovno področje pa sta avtomatika proizvodnih procesov in elektroenergetika. Na drugi stopnji je torej očitno industrijska usmerjenost študija.

Oddelek za gradbeništvo

Študij na drugi stopnji gradbenega oddelka bo imel v končni fazi štiri usmeritve: gradbeno operativno, operativno komunalno usmeritev, oblikovalno operativno usmeritev ter tehnološko operativno usmeritev. Diplomanti gradbenega oddelka bodo usposobljeni za operativno delo v podjetjih, ne glede na študijsko usmeritev, ker bodo imeli potrebno znanje tudi iz teoretičnih predmetov. V prvi fazi bo uvedena le gradbena operativna.

Študij bo stopenjski (kakor je na vseh oddelkih) in bodo lahko študenti zaključili prvo stopnjo po petih semestrih, oziroma drugo po osmih semestrih. Peti semester prve stopnje ter osmi semester druge stopnje bosta usmeritvena semestra.

Število ur predavanj in vaj bo enako, v letniku bo deset predmetov. Na oddelku bo veljala posebna pozornost operativnim predmetom, tako bodo na oddelku sodelovali pogodbeni učitelji iz operative. Teoretične predmete bodo poučevali predvsem redni predavatelji.

Predvideno je, da se lahko vpiše 135 študentov v tretji in četrti letnik. V tretji letnik prve stopnje bi se naj vpisalo 40 študentov, v četrtega pa 95.

O potrebah diplomiranih gradbenih inženirjev je bil izdelan na FAGG v Ljubljani elaborat, ki ugotavlja, da jih je v SR Sloveniji letno potrebnih 80. Na FAGG v Ljubljani diplomira letno 50–60 študentov, razliko pa bo vnaprej krila VTŠ. Tu bi naj diplomiralo letno 20–30 gradbenih inženirjev.

Oddelek za kemijsko tehnologijo

Diplomanti kemijske tehnologije bodo usposobljeni za operativno vodenje industrijske kemijske proizvodnje in z njo povezanih dejavnosti. V okviru posebne izbirne kemijske tehnologije bodo dobili temeljitejši vpogled v eno izmed širših področij kemijske tehnologije. Izbirni predmet (in z njim povezana specializacija) se bo v dogovoru s porabniki razpisal za študij ene ali več generacij. Za izredne študente se bo izbirna tehnologija določila v skladu z njihovo zaposlitvijo.

Študij na drugi stopnji pogloblja znanje, ki so ga študenti pridobili v prvih petih semestrih višješolskega študija kemijske tehnologije na VTŠ. Po pregledu, ki ga kandidat dobi iz anorganske tehnologije na VTŠ.

Študij na drugi stopnji pogloblja znanje, ki so ga študenti pridobili v prvih petih semestrih višješolskega študija kemijske tehnologije na VTŠ. Po pregledu, ki ga kandidat dobi iz anorganske in organske kemijske tehnologije, se določijo za poglobljen študij posebne izbirne smeri kemijske tehnologije. Z operacijskimi raziskavami in programiranjem proizvodnje se kandidati uvedejo v problematiko operativnega vodenja kemijske proizvodnje.

Predlog učnega načrta študija predvideva na drugi stopnji trinajst predmetov (5. in 6. semester 8 predmetov, 7. ter 8. sem. 5 predmetov). Število predavanj in vaj bo izenačeno.

Predvideno število študentov, vpisanih v 3. in 4. letnik, je 115, od tega bi naj bilo vpisanih v 3. letnik prve stopnje 40 študentov.

Kemijska industrija se v SR Sloveniji združuje v poslovni skupnosti „Združene kemijske industrije“, ki jo je v letu 1973 ustanovilo 42 delovnih organizacij kemične industrije. Združenje kemične industrije je izčrpno obdelalo in objavilo problematiko kadrov za kemijsko industrijo. Analiza podatkov o kadrih z visoko izobrazbo kaže na pomanjkanje kadra v posameznih panogah kemijske industrije, še bolj pa v posameznih okoliših. Če ob tem še upoštevamo prodor kemije in s tem kemijskega kadra tudi v vse druge stroke, lahko ugotovimo, da lahko začne pomanjkanje kemijskega visoko izobraževalnega kadra omejevati nadaljnji razvoj kemije v Sloveniji.

POUK NA TRETJI STOPNJI ODDELKA ZA STROJNIŠTVO

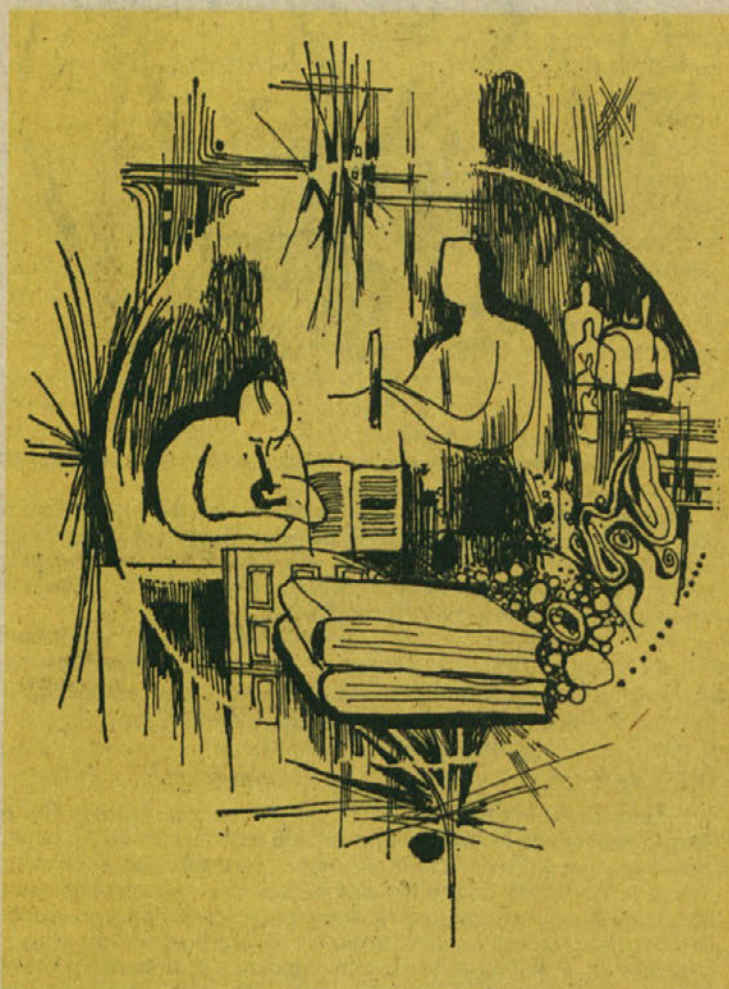
Pred vrati je začetek tretjestopenjskega študija strojništva na VTŠ. V letošnjem šolskem letu bodo diplomirali že prvi diplomanti druge stopnje strojništva. Na VTŠ je že izdelan osnutek koncepta pouka na tretji stopnji oddelka za strojništvo, iz katerega lahko razberemo:

Oddelek za tretjo stopnjo bo začel s konstrukcijsko-računalniško (softversko) usmeritvijo, ki ji bo pozneje dodana še tehnološka usmeritev.

Konstrukcijsko-računalniška usmeritev bo temeljila predvsem na razširitvi in razvejitvi raziskovalnega dela na področju aplikativne konstrukcijske mehanike na VTŠ.

Študij za dosego naziva magister bo trajal dve leti. Služatelji bodo poslušali izbrana predavanja le v prvem letu. Že na začetku študija bodo dobili magistrsko nalogo pri mentorju in delali nalogo že med študijem. Predvidoma bodo opravili tri do pet izpitov, ki bodo v zvezi s tematiko magistrske naloge.

(Povzete po konceptu razvojnega načrta pouka)

ranje, projektiranje in vodenje proizvodnje, prenosa, razdelitve in ekonomske porabe električne energije. Vanj bo zajet študij aparatov in naprav, ki to omogočajo. Profil avtomatika bo usmerjen v planiranje, projektiranje in upravljanje proizvodnih procesov v vseh področjih industrije. Vanj bo zajet študij naprav in aparatov avtomatske in procesne tehnike.

Določeno število izbirnih predmetov bo omogočalo delno specializacijo znotraj osnovne usmeritve.

V učnem programu je izpolnjena zahteva, naj v letniku ne bo več kot deset predmetov. Število ur predavanj in vaj bo enako. V vseh predmetih je zajeta možnost vključevanja študentov v raziskovalno delo.

Predvideno število študentov na drugi stopnji je 250; od tega bi naj bilo v tretjem letniku prve stopnje (oz. petem semestru) 70 študentov, v tretjem in četrtem letniku druge stopnje pa po 90 študentov.

Glede kadrovskega potreb lahko ugotovimo, da spadajo modernizacija industrijske proizvodnje, proizvodnja, prenos, distribucija in poraba električne energije v kadrovsko zelo deficitarna področja. To so tudi področja, kjer smo v največjem zaostanku, in to v aplikacijah kot tudi v izobraževanju kadrov. Z vsako od usmeritev dobijo diplomanti vsa osnovna

Prve slovenske univerzitetne pobude

Seveda ni daleč od resnice tisti, ki predvideva, da se je v času porajanja evropskih univerz le malo Slovencev znalo podpisati in da je skratka slovenski delež v prvem obdobju razvoja visokega šolstva hudo skromen. Vendar je to pretirana skromnost, ki Slovence vse prerada zavede.

Zelo zanesljivo je „naše gore list“ Herman de Carinthia, ki so ga imenovali tudi Herman Sclavus in ki v svojih spisih sam rad pomeditira o patria nostra Carinthia. Častiti mož je v prvi polovici 12. stoletja končal katedralno šolo v Chartresu, od koder se je napotil v Španijo in tam prevajal v latinščino arabske astronomske in astrološke razprave ter Ptolomeja. Tudi z njegovo pomočjo torej je evropska omika srednjega veka vzpostavila stik z antiko.

V Parizu srečamo okoli leta 1400 Georgiusa de Rein (iz Brežic) in Sclavonia — magistra artistične in teološke fakultete. V Kopru je v letih 1370 do 1444 deloval dovolj znamenit predstavnik evropskega humanizma Vergerij. Posebej zanimiva osebnost 16. stol. je tržaški škof Bonom s svojim krožkom, ki mu je pripadal tudi Primož Trubar.

Se zlasti na dunajski univerzi je predavala cela plejada modroslovcev slovenske krvi. Morda najpomembnejši med njimi je Matija Hvale iz Vač, ki je leta 1513 s knjigo o filozofiji narave izkazal svojo pripadnost nominalizmu in humanizmu.

Primer Žige Herbersteina, leta 1486 v Vipavi rojenega plemiča, ki je s 17 leti dosegel čast bakalavreata na dunajski univerzi, pa kaže, kako so se v slovenski deželi že takrat obnašali do svojih talentov. Vrli Žiga je prav po zaslugi slovanskega izročila odigral ključno vlogo v habsburški diplomaciji svojega časa, njegova knjiga *Rerum Moscoviticarum, commentarii*, iz leta 1549, pa je bila za Evropo še celo stoletje osnovni vir za spoznavanje Rusiji. Poprečni slovenski pameti pa je bil „pametnjakovič“ Žiga Herberstein predmet posmeha in očetje so budno pazili, da ne bi kateri njihovih sinov na enak način razvrednotil svojega plemiškega porekla.

V drugi polovici 16. stoletja pa lahko pričnemo govoriti tudi o organiziranih naporih obogatiti Slovenijo s kvalitetnejšimi šolami. Prva zasluga gre pri tem reformaciji, ki je kot enega najpomembnejših aktov štela ustanavljanje stanovskih šol. Takšna šola je bila v Ljubljani formirana 1563. pod rektorjem Budino. Njen drugi rektor Adam Bohorič je sestavil načrt, ki bi, ča bi se uresničil, šolo zelo približal evropskim univerzam. Tako pa lahko ljubljansko stanovsko šolo štejeemo bolj za začetek gimnazijskega šolanja.

Pač pa so jezuiti na začetku svojega zmagovitega zavojevanja evropskega šolstva zastavili stvari v Ljubljani zelo visoko. Očitno so imeli pri tem zelo resne namene, saj je po celih dveh letih razprav 1. decembra 1595 izšel privilegij nadvojvode Ferdinanda II. in 23. marca 1596. še bula papeža Klementa VIII., ki dodelujeta sicer še neobstoječemu ljubljanskemu jezuitskemu kolegiju kartuzijski samostan v Pleterjah in pa frančiškanski samostan v Ljubljani — kot materialno bazo nove šole. Mnogi štejejo zato prav letnico 1595. kot rojstno letnico ljubljanske univerze. Tudi v mednarodnih univerzitetnih krogih ji je ta starost priznana. Vendar pa je prof. Zwitter zelo prepričljivo dokazal, da gre pri vsem tem samo za papirje, saj so prvi jezuiti prišli v Ljubljano šele leta 1597. in pri Sv. Jakobu organizirali svojo šestrazredno gimnazijo.

V kasnejših desetletjih so ljubljanski jezuiti resda razvijali tudi študije, ki so veljali za visokošolske, vendar kakršnegakoli dokumenta o organiziranem visokoškolskem študiju v Ljubljani ni.

Stvari se pričnejo premikati z 1693. leta ustanovljeno *Academio operatorum*, katere član Dolničar je spisal prvi dokument, ki govori o ustanovitvi nove univerze v Ljubljani.

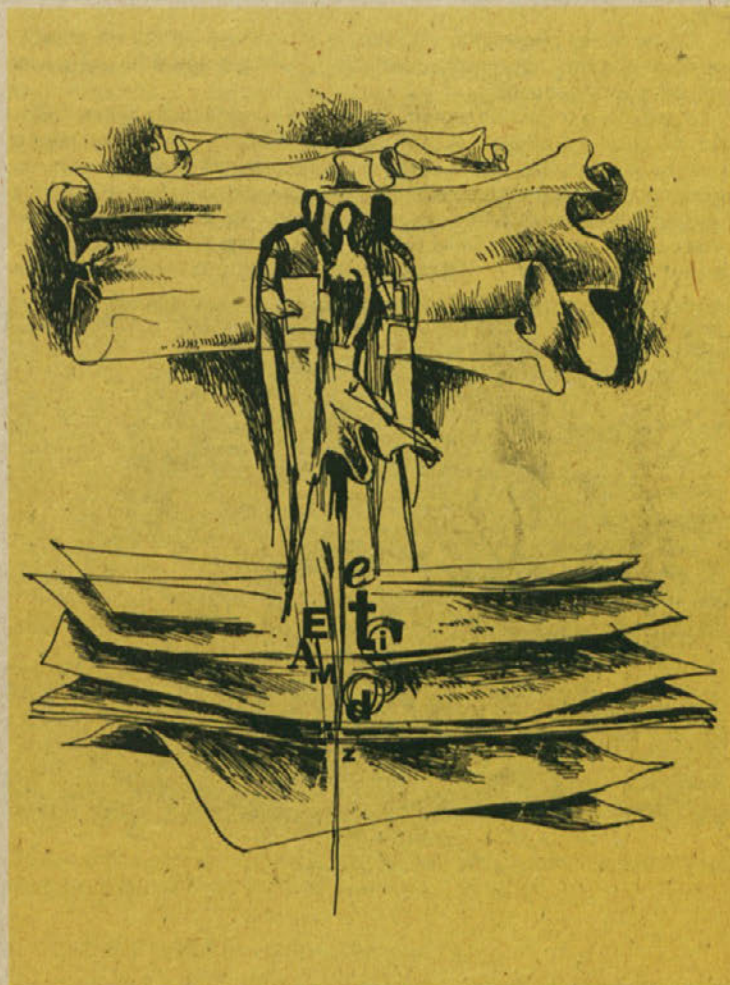
Dolničarjev predlog za ustanovitev ljubljanske univerze, ki ga hranijo v ljubljanski semeniški biblioteki, je po svojem značaju projekt prave jezuitske univerze s filozofskim in teološkim študijem. Operozi so resnost svojih namen potrdili tudi z ustanovitvijo prve ljubljanske javne biblioteke iz leta 1701. Izračunali so tudi, da bi se takšna univerza lahko vzdrževala iz 6% obresti kapitala 40.000 goldinarjev, ki bi jih zbrali z različnimi prispevki. Predvideno je bilo, da se bodo predavanja pričela 1703. leta. Vendar denarja ni bilo in začetek je bilo treba prestaviti. Sočasno je bilo treba zožiti program in načrtovalci so se odpovedali večjemu delu teoloških študij. Končno so zbrali polovico predvidene vsote in predavanja so se svečano začela 4. novembra 1704. Naslednje leto je bilo vpisanih pri logiki 142 študentov ter na kánonih in moralni teologiji 105 študentov. Dvajset let kasneje je bilo na višjih študijah v Ljubljani 221 študentov, kar je bilo za tiste čase lepo število. Celotno podjetje so seveda v vseh ozirih nadzorovali jezuiti.

Slovenske univerzitetne pobude v tem času so bile brez dvoma tudi sad delovanja nekaterih kar izjemno pomembnih znanstvenikov slovenskega rodu v takratnem evropskem kulturnem prostoru. Naj omenimo le nekaj najzanimivejših imen. Ivan Žiga, Valentin Popovič, štajerski Slove-

nec, profesor nemščine na dunajski univerzi, je med iniciatorji posodobljenja jezuitskega višjega šolstva. Descartovsko usmerjen je bil frančiškanski minorit in magister filozofije Tirnberger s Ptuja, ki si je ustvaril ime z odkritjem novega kometa. Na ljubljanskih študijah se je po zaslugi profesorja Wulfena že leta 1762. predavala Newtonova fizika. Dunajčan Gruber pa je v Ljubljano prinesel učenost mehanike. Ta jezuit, ki se mu ima Ljubljana zahvaliti za ukrotitev Ljublanice, oz. za izgradnjo kanala, ki nosi njegovo ime, je po razpustu jezuitskega reda emigriral v Rusijo, kjer je dosegel visoko funkcijo in tam tudi umrl.

Leta 1773. je papež Klement XIV. jezuitski red razpustil, s tem pa je obvisel v zraku večji del višjega šolstva. Ljubljanske filozofske študije je v začetku sicer prevzela država, vendar je očitno hitro nazadovanje.

Novina iz tega, za slovensko visoko šolstvo sicer neveselega obdobja, je leta 1782. ustanovljeni medikokirurški študij. Do tega časa je bila kirurgija obrt, ki si se je izučil pri mojstru, običajno v treh letih. V novem sistemu so bili predpisani trije razredi normalke, triletna vajeniška doba in pa triletni študij. V okviru tega študija je delovala tudi že nekoliko prej ustanovljena babiška šola, preko katere so se v visoko šolstvo vključile prve vrle Slovenke.

Vendar se je Ljubljana krčevito uprla nazadovanju svojega visokega šolstva. Na branik so stopila imena kot so G. A. Scopoli iz Idrije, botanik, ki ga je spoštoval sam Linné in ki je kasneje predaval na univerzi v Pavii; B. Hacquet, prav tako službujoč v Idriji, ki je kasneje postal centralna osebnost medikokirurškega študija v Ljubljani, tajnik krajinske Kmetijske družbe in začetnik naravoslovja; botanik Karl Zois, mineralog Žiga Zois; padovanski profesor moralne filozofije Jakob Štelin; dunajski profesor filozofije Franc Karpe; freiburški profesor prava Jelenc ter najslavnejši kanonir avstrijske armade, matematik Jurij Vega. Vse to skupaj pa ni pomagalo, da ne bi z dvornim dekretom z dne 20. okt. 1785. ukinili filozofskega študija v Ljubljani. Za povod si je oblast izbrala spor med spreobrnjenim jezuitom Ambschlom in heretičnim filozofom Jožetom Novakom. Prav so dali Ambschlu, ukinili filozofski študij, Jožefa Novaka pa za „kazen“ ustoličili za univerzitetnega profesorja na Dunaju. Tako se je to delalo takrat.

Ideja slovenske univerze pa ni zamrla niti za trenutek. Zasluga za to gre Antonu Tomažu Linhartu.

Kako pisati sodobno?

Nadrealisti so napisali Izjavo z dne 27. januarja 1925: „Zaradi napačne razlage našega poskusa, ki se je bebavo razširila v javnosti, bi radi sporočili naslednje celotni jecljavi kritiki našega časa, literarni, gledališki, filozofski, eksegetični, in celo teološki:

1. Nič nimamo opraviti z literaturo.

Če pa je treba, jo lahko prav dobro uporabimo.

... Krik duha je, ki se obrača k sebi in je trdno odločen, da obupano stre svoje okove,

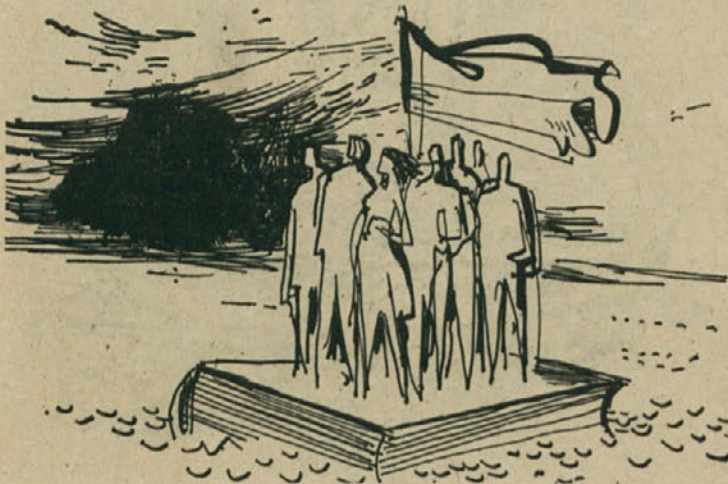
pa čeprav s pravimi kladivi!”

Iz Urada za nadrealistične raziskave,
15, rue de Grenelle

Tako so pisali pomembni francoski pesniki in pisatelji, trdno odločeni, da proti frakastim maloburžujkim in buržujkim okovom udrhnejo, pa čeprav s pravimi kladivi. Od 1925. leta do danes so se socialno zgodovinski dogodki, literarne znanosti, teorije in zgodovina, umetniški okus, se pravi „krik duha“, zelo spremenili. Ostali pa so namigi, ki ciljajo zdaj v fatalizem zdaj v dogovorjeni up. Če že 1925. leta nadrealisti niso imeli nobenega opravka z literaturo, ki jo je koncipirala „jecljava kritika“, moramo danes vzeti v presojo celovitost sodobne literature, ki prav tako v svojem živem gibanju ni navezana na kritične ogreve, odseve ali odmeve, otipe in ovohavanja.

Če pa danes pogledamo v kritiko, ki si ponavadi ne želi biti tekoča, ampak predvsem „umetniško ideološka“, lahko sprevidimo njen sebi lastni cilj, njeno ideopatijo.

In rês: če je pri kritikih v modi Človek, bomo našli tudi v literaturi Človeka; če kritiki govorijo o eksistencializmu, o Sumu, Krivdi, Razkroju, o Subjektu, Iluziji in Deziluziji, bomo vse te besedice našli v pojmovnem slovarčku sodobnih literatov; če se kritiki navdušujejo za Nič, Reč, Bit, Bistvo in reistično kramljanje, bomo prebrali v literaturi vse takšne na hitro izmišljene opazke; kadar spet kritiki čebljajo o Igri, Akciji, Vitalizmu, o Spreminjanju in podobno, bomo v literaturi našli kar lep kup igrivih igrač; ko zno-

va in zdaj že drugače kritiki pojasnjujejo, kaj da je Struktura Nadomestljivost, Kodificiranje, Zamenljivost, bomo znenada našli kup literarnih predstav, kaj naj pomenijo vse nepojasnjene, a lepo zveneče idejice... Kakor da literati pišejo za kritike, ki prebirajo tuje revije in jih prevajajo na svoj način v slovenščino, kot da zdaj literati po svoje spet prevajajo zamisli kritikov... Vsa ta zadeva je nekako takšna, kot če bi hoteli na Karavankah kolobariti z bananami in bi postregli namesto žgancev le francoske sire in polže. Prav, vse to je nekakšna zmesena, z vseh strani premešana literatura, ki se je odrekla navdihu in ima le usnje na zadnji plati. Lepe knjige in slabe pesmi, odlična literatura in neokusno ponavljanje.

Pisati sodobno je najlaže. Najprej avtor laže sebi, potem kritiku, saj tudi kritik laže samemu sebi. Pisati sodobno je tudi tisto heglovsko, tolikokrat ponovljeno „čutno svetljenje ideje“, je prazno brenkanje na citre brez žic. Kajti samo epiteton: sodobno opredeljuje pismenost pisateljev, kot da so si izmislili novo slovenščino za Slovence. Vsaj to je ena od kulturnih resnic, ki rodi sodobne prvence, upesnjevanje že znanega, ki nam ga razglašajo za nekaj čisto novega... Krik duha?

Pisati sodobno pa je obenem tudi iskreno težko. Vsekakor je naš Prežihov Voranc, ta epični lirik slovenske besede, prav tako sodoben kot vsi naši najsodobnejši pa najavantgardnejši pisatelji. Dokazov? Tudi Voranc je

s krikom duha in s pravimi kladivi trl okove. Zavedati se že smemo, da tudi v sodobnih časih ni zadnji smoter literature samo knjižna izdaja vsega, kar je napisano in egoistično podpisano. Ker ne moremo najti vljudne fraze za literaturo zaradi kritike ali za literaturo zaradi literature, pa naj bo ovenčana trenutno še s tako zlatim lakiranim vencem. Če bi literatura bila le hipna muha kritikov, bi bravec dobil predstavo, da je tisto, na čemer se muha najraje pase. Krik duha pa ni nikdar šuštel kot krep papir.

Vladimir Gajšek

Komu družbeno priznanje?

Vsaka družba ima določen smoter in skupino ciljev, s katerimi želi ta najvišji smoter doseči. Naš smoter je izgradnja samoupravnih socialističnih odnosov na vseh ravneh, cilji pa so prežeti z izvirnimi rešitvami. Nove stvari se morajo doseči tudi na nov način — to pa seveda ni pravilo.

Družbeno priznanje posamezniku je v vsaki družbi pereč problem in vprašanje, o katerem ne žele preveč razpravljati, je pa potrebno kot motivacijska sila za nadaljnje uspehe ali kot moralno priznanje za že dosežene. V začetku naše nove družbene ureditve je bilo v veljavi simbolično družbeno priznanje, saj je bila zelo krepko izražena težnja po identifikaciji s splošnodružbenimi interesi — izvajale so se udarniške akcije in bilo je treba izgraditi osnove za delo. Danes pa, ko so osnove za delo že izgrajene, skorajda ni več elementov moralnega nagrajevanja, ob tem pa še nismo uspeli izgraditi diferenciranega materialnega nagrajevanja posameznikov. Zahtevamo pa marsikaj, želimo vedno več... verjetno bi se lahko zavedali, da je potrebno za to tudi nekaj dati.

Moralno družbeno priznanje je ob morebitni preslabi materialni osnovi za nagrajevanje naloga javnih sredstev obveščanja, masovnih medijev, kot so televizija, radio in tisk. V lokalnih okvirih je to izredno pomembno za pravičen potek določene akcije ali za uspeh kakršnegakoli projekta; seveda je istočasno preveliko in nenačrtno publiciranje lahko dvorezen meč, ki napravi več slabega, kot bi smel. Zavedati pa se moramo, da je razvitost komunikacij temelj in določa domet moralnemu priznanju, s tem pa mu daje tudi določeno družbeno težo.

V študiji, ki jo je napravil inštitut za javno mnenje pri FSPN v Ljubljani (l. 1960) so raziskovali cenjenost določenih poklicev. Na prvem mestu je v Sloveniji univerzitetni profesor, na drugem zdravnik, sledijo pa mu direktor, duhovnik, inženir, poklicni politik, oficir... Prvi trije imajo velik delež pri družbeni izgradnji: čeprav se ne ve, kakšen poklic je univerzitetni profesor, še manj pa direktor, obdelujejo človeka, skrbe za človeka, ga vzgajajo ali zdravijo, odredajo mu materialni blagostaj (?) Najbolj družbeno priznani in moralno spodbujeni pa so: politiki, športniki in pa delikventi vseh vrst. Strokovnjaki pri tej hierarhični lestvici pridejo v poštev le pri raznih promocijah ali genialnih iznajdbah — pa še to največkrat po smrti, saj je genialnost za življenja težko dokazati in upravičiti. Zanimivo je brati, na primer, kako se počuti odličen športnik pred in po velikem triumfu, kaj je in pije filmska zvezdica, koliko govorov je napisal politik v letu ali koliko sej je vodil, še bolj zanimivo pa je prebrati, kako je ta ali oni delikvent udaril tega in tega po gobcu in kako so mu morali pokazati pravo pot in mu vlti običajno mero razuma s prijateljskim prepričevanjem... Zanimivo pravim, toda prekleto nepotrebno in neumno za družbo in od družbe, ki bi jo moralo pravzaprav zanimati, kako se počuti znanstvenik, v kakšnih razmerah živi strokovnjak, kaj misli ta tip in kaj misli uresničiti. Zanimati bi se morali za njega, saj bi brez njega ne eksistirali vsi drugi in bi lahko — po domače povedano — odšli z lopato na cesto. Če je znanost prva in če od nje največ pričakujemo (v normalnih družbenopolitičnih razmerah), bi morala biti povsod na prvem mestu — ne z afnanjem pač pa z resno in vsem pristopno prikazano problematiko in permanentnim spremljanjem uspehov ali neuspehov. Deetatizacija je pri nas torej še vedno premajhna, ker o njej preveč govorimo, vse premalo pa jo upoštevamo v vsakdanjem življenju, še vedno smo podložni politiki, ki bi morala dajati le širše okvire družbenega razvoja, razvoj pa bi morali voditi strokovnjaki — samoupravljalci z zdravimi družbenopolitičnimi nazori. Tem znanstvenikom pa je potem treba dati tudi pravo mesto — povedati, da je ta ali oni napravil več kot deset čvekajočih direktorjev ali nesposobnih sekretarjev kakšne politične organizacije (gledano na širše družbene interese in na vpliv — npr. na življenjsko raven prebivalstva).

Zakaj imamo toliko strokovnega časopisja, tako strogo ločenega in izoliranega od navadnega zemljana, zakaj niso strokovni simpoziji odprtega tipa, ne pa tako prekleto dragi in zakaj mora družba imeti toliko (morda: nesposobnih) novinarjev, ki ne najdejo svoje nove vsebine dela in ne upoštevajo zahtev družbe po kvalitetnejših spremembah...? In če daje mo strokovnjaku tako majhen proti ekvivalent za njegovo delo — zakaj potem toliko pričakujemo od njega?

marjan vešnar

Samoupravna angažirana univerza

Dr. VLADIMIR BRAČIČ – POT DO UNIVERZE

„Pot do univerze ni bila preprosta niti lahka, saj se univerza ne da ustvariti čez noč. Za to je potrebna primerna družbena klima in velika pripravljenost ljudi za požrtvovalno delo. Ob prvih začetkih pred šestnajstimi leti do pa do danes so mnogi tovariši vložili v proces razvoja visokošolskega središča v Mariboru mnogo osebnega truda, saj so morali ustvariti ustrezno kadrovske bazo — pri tem mislim na učitelje z doktorati — in to ob vsakdanjem zahtevnem pedagoškem in družbenopolitičnem delu. Pri tem mislim na tovariše, kot so dr. Tine Lah, Milivoj Raič, Jože Butinar, France Venturini, Janko Kuster in vrsta drugih, ki so nosili težo tega procesa. Včasih smo imenovali to boj ‚zaporožcev‘ — ta primerjava izvira iz časa, ko smo morali z vsemi možnimi ukrepi, dokazi in akcijami braniti novo ustanovljene visokošolske zavode pred kratkovidnostjo in zavistjo nekaterih, ki so predlagali ukinitve vsega, kar je v Mariboru živelo in delalo na področju visokega šolstva. Poleg teh negativnih sil pa smo imeli tako v Mariboru kot Ljubljani ves čas vrsto različnih prijateljev, ki so nas bodrili in spodbujali. Ko se danes oziram na to dolgo prehojeno pot, moram vsem tovarišem, imenovanim in neimenovanim, izreči za sodelovanje iskreno zahvalo. Napačno bi bilo, če pri tem ne bi omenil tudi študentov, tako tistih iz vodstva študentske organizacije kot mnogih drugih, ki so svojo usodo zaupali našim mladim visokošolskim zavodom in skupaj z nami ustvarjali pogoje za preraščanje združenja v univerzo. Priznam tudi, da smo kdaj pa kdaj napravili kakšno napako, da smo bili včasih neučakani, drugič premalo kritični do svojega dela... toda menim, da smo ves čas poskušali prisluhniti družbenim dogajanjem in da se nismo nikoli zavestno umikali od pomoči pri reševanju in uresničevanju zastavljenega družbenega cilja.“

NAJ ŽIVI IN SE RAZVIJA
UNIVERZA V LJUBLJANI,
je dejal rektor
beograjske univerze,
rektor ljubljanske
pa se je ponosno nasmehnil.

Po slovesni razglasitvi UNIVERZE V MARIBORU so se pričele pogostitve. Gostil je predsednik republiškega izvršnega sveta, gostil predsednik skupščine občine, gostili so se profesorji in — gostili so se študentje: za svoj denar in ločeno, saj zanje ni bilo prostora pri mizah zaslužnih. Študentje — podpisniki pa so s pogostitve pri predsedniku republiškega izvršnega sveta Andreju Marincu, odšli sklonjene glave, saj jih razen dr. Bobeka in dr. Kavčiča ter direktorja PA ni prišel nihče pozdraviti se z njimi nihče ni pogovarjal.

Svečani govori so se vrstili, vsak je imel nekaj povedati, študentje pa so ostali nemi. Občutili so, da to ne bo njihova univerza, da to ni njihova univerza, pač pa univerza profesorjev — le kje so študentska usta, ki bi ob takšni slovesnosti ostala nema — toda ta usta niso spregovorila, saj za njih v protokolu ni bilo prostora. Besede, besede... (se ponavljal).

Obiskal nas je tudi veliki šef, predsednik ZSMS Ljubo Jasnič, ki se je sramežljivo skrtil za hrbte prisotnih in poskrbel vsaj za reprezentančno prisotnost — na VK ZMSMS pa smo, uboge pare, pričakovali, da nas bo ta velikan prišel obiskati!

Prvi študent je pri samoupravni angažirani univerzi sedel v 24. (štiriindvajseti) vrsti, ker se je tja samovoljno vsedel, večina ga je videla le kratak prenos v TV dnevniku.

Veliko je bilo prostora ob vrstah, pa tudi v vrstah samih, mariborski profesorji in študentje pa so se morali stiskati „od zadaj“.

Dr. VLADIMIR BRAČIČ — SEDAJ PA NAPREJ

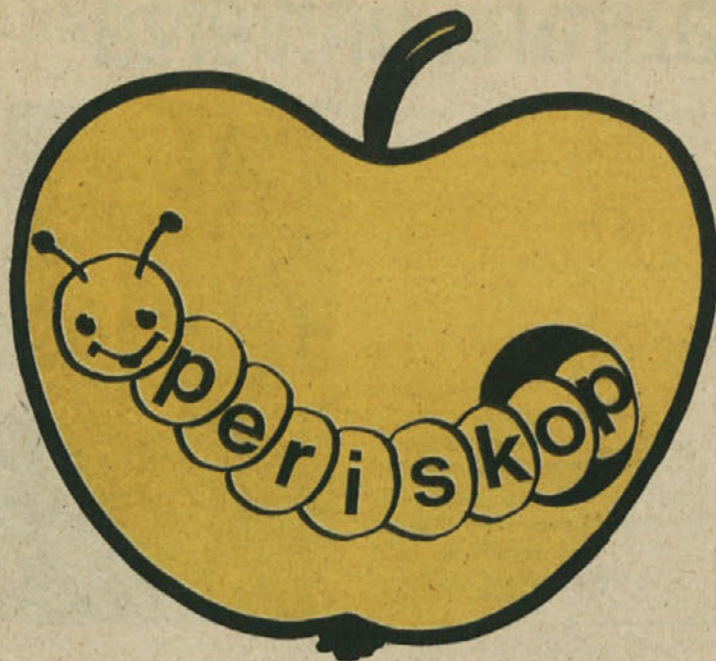
Dr. Vladimir Bračić: „Imenovanje za prvega rektorja mi pomeni mnogo. V prvi vrsti mislim, da je to določeno priznanje mojih sodelavcev in širše družbene skupnosti za osebno delo. V tem pa vidim tudi potrditev prizadevanj, pri katerih sem aktivno sodeloval. Razumljivo je, da takšna stvar ne more biti delo enega človeka, saj brez podpore in pomoči mnogih učiteljev, študentov, pa tudi tovarišev iz družbenopolitičnih organizacij ne bi bilo uspeha. V teh trenutkih prijetne vznemirjenosti pa me hkrati obhajajo občutki določene zaskrbljenosti. Od nove slovenske univerze naša družba mnogo pričakuje. Včasih se bojim, da celo preveč! Pri tem se mi zastavlja vprašanje — ali bom osebno sposoben, ali bomo vsi skupaj sposobni narediti tisto, kar bi narediti morali, če hočemo uresničiti pričakovanje družbe, da nova univerza ne bi bila nova le zato, ker je novo ustanovljena, ampak da bi bila nova po notranjih odnosih, po raziskovalnem in pedagoškem procesu, nova po ustvarjanju novih družbenoekonomskih odnosov — skratka, da bi bila samoupravno socialistično organizirana univerza, tesno povezana v združenem delu in tako resnično pobudnica in soustvarjalka pozitivnih gibanj pri uresničevanju našega družbenega razvoja. Tovariš Tito je v referatu na X. kongresu ZKJ dejal: ‚Cilji naše revolucije in socialističnega samoupravljanja morajo biti vsebina znanstvenega in vzgojnega izobraževalnega dela.‘ To pa so tudi naši cilji!“

Najmlajši univerz vse vrste priznanj, kako bo šele takrat, ko bo začela z delom. (na sliki dr. Vranicki, predsednik vseh univerz v Jugoslaviji)

Univerza v Ljubljani ni dobila mlajše sestrice, pač pa enakopravno partnerko — in to bo morala upoštevati tudi pri nadaljnjem sodelovanju.

Prav tako je tudi pereče vprašanje izvrševanja samoupravnih pravic in obveznosti, saj je bilo na vseh gospodarskih sodiščih v Jugoslaviji v preteklem letu več kot milijon pravnih zadev, sporna vsota pa presega dvajset (20) milijard, medtem ko znašajo pravni stroški okoli 100 milijonov (vse novih dinarjev).

Vse to pa potrpežljivo prenaša naš občan, državljani samoupravne socialistične družbe, ki se mu mnogokrat niti ne sanja, kako se igrajo z njegovim (družbenim) premoženjem in delom njegovih rok. Naše pravo le počasi spreminja staro podoba in se podružblja, s tem pa seveda tudi vpliva na inflacijo v gospodarstvu, saj se predpisi uveljavljajo v praksi z velikimi zamudami, kar kaže na prepočasen razvoj samoupravljanja ali pa tudi na premajhno zavzetost pri uresničevanju pravnih (družbenih) normativov.

Vse te spolzke stvarce, ki smrde po kriminalu, nečistem denarju in nepoštovanju samoupravnih pravic naših državljanov, porast teh zadev in velike in boleče probleme nas lepo opozarjajo na to da z našo družbo nekaj ni v redu, da ne ustrezajo parole premožnim o samoupravni socialistični družbi in fair poslovanju (saj si lahko privoščimo na leto več kot milijon pravnih stroškov), da ne cenimo dela naših delovnih ljudi, osnove naše družbe (igramo se z vsotami, kot je npr. 20 milijard), da je preslaba splošna družbena izobrazba v pravnih in ekonomskih zadevah... Vse to nam kaže na to, da marsikaj, v kar smo prepričani in o čemer nas učijo v naših šolah (o samoupravnem poslovanju, ki ima osnove v poštenju in spoštovanju sodelavca — partnerja...), ne drži in da se v praksi še vedno ne samoupravno in (predvsem) nefair izživljamo.

Ob porastu gospodarskega kriminala pri nas se izobrazba pravnikov ni prav nič spreminjala. Ob nastanku nove Jugoslavije nam je ustrezal profil pravnikov, ki so opravljali le posle tožilca, sodnika. In ta profil se do sedaj ni spremenil, čeprav smo medtem prišli na misel, da nam prav nič ne odgovarja, ker potrebujemo pravnika, ki bo tudi graditelj socialistične demokracije — tako bo treba, in zadnji čas je že, preusmeriti študij prava tudi na ekonomske, sociološke in politološke znanosti. Ta reforma študija pravnikov pa je potrebna tudi zaradi čimboljše in učinkovitejšee realizacije samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov v praksi ter svobodne menjave dela znotraj in med samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Na pomanjkljivosti opozarja tudi sodna praksa, saj se v njej kaže vrsta nepravilnosti v poslovanju delovnih organizacij, ki jim je premožokrat cilj ustvarjanje večjega dohodka — tudi na nezakonit in nemoralen način. Ob tem bo treba poostriži notranjo in zunanjo kontrolo poslovanja in odgovornih oseb — uveljaviti moramo načela zakonitosti, vestnosti in poštenosti.

Govorniki so opozorili tudi na preslabo zaščito potrošnika, ki naseda raznim manipulacijam proizvodnih ali trgovskih delovnih organizacij, ker je:

- preslabo organiziran,
- kot potrošnik preponosen na svojo svobodo v ali pri porabi,
- ne pozna svojih pravic,
- ker je miselnost naših trgovin še vedno preveč liberalizirana,
- in ker so manipulanti bolje strokovno podkovani in razpolagajo s pravno službo.

Vse te pomanjkljivosti in napake, na katere sem opozoril, zahtevajo pravnik z interdisciplinarno izobrazbo, s permanentnim izobraževanjem ob delu.

Ves seminar bi lahko strnili v zelo kratek opis: govorniki so poskušali prikazati pomanjkljivosti sedanjega pravnik in njegove izobrazbe in na podlagi tega dokazati upravičenost dvostopenjskega študija prava v Mariboru. Ta študij naj bi bil interdisciplinaren in tesno povezan s prakso. In, verjemite — to so krepko dokazali!

marjan vešnar

Katedra za obvezno telesno vzgojo na Univerzi v Mariboru je prišla do pametne poglobitve (ki je mimogrede vseslovenska). Ob rednem vpisu v višji letnik je vsak študent prejel tabelo, v katero bo njegov preiskovalec ali merilec zapisal napredke njegovega športnega razvoja. Ker je telesna vzgoja obvezna le v prvih letnikih, bo ostalim študentom tabela služila za samokontrolo in seveda za lepo in koristno rekreacijo, ki nam je ob „ritnem“ delu vse prepotrebna. Za študente višjih letnikov bodo določeni izredni termini merjenja telesnih sposobnosti.

In še nekaj zlobe: zakaj se ne bi nekdo pričel ukvarjati na univerzi v Mariboru z bioritmičnimi tabelami in tako določil, kdaj smo mi (študentje) in profesorji v istem razpoloženskem stolpčku. Tako bi sporazumevanje teklo gladkeje in z manj konflikti.

Sarajevska univerza je ena redkih univerz v Jugoslaviji (in verjetno edina), ki je resno sprejela zahtevo po racionalizaciji študija. Odpravili so vse „zabušantske“ finte profesorjev in študentov s tem, da so poostriži odgovornost obeh strani — profesorske in študentske — za kvaliteto študijskega režima in končni rezultat le-tega. Razveseljivo pa je predvsem to, da so odpravili vpise v višji letnik z določenim številom ali možnim številom izpitov, saj morajo pred vpisom v višji letnik študentje opraviti vse izpite iz nižjega letnika. Zaradi tega so se skrajšale sicer počitnice (za profesorje in študente), izboljšala pa se bo nedvomno kvaliteta sprejemanja in preverjanja znanja v naslednjih letnikih, saj po tej metodi odpadejo „stari grehi“ študentov. Na takšne stvari bi lahko ali pa celo morali, misliti tudi pri nas, saj se ne odlikujemo po uspehu, še manj pa po samoiniciativnosti študentov.

V začetku novembra bo Katedra organizirala SEMINAR ZA DOPISNIKE. Povabili bomo naše ugledne politike in teoretike novinarstva, ki bodo predavali o osnovah pisanja in novinarskega izražanja. Vabimo vse, ki imajo veselje in zanimanje do pisanja, da se udeležijo seminarja. Natančen dan in uro boste našli na plakatih na šolah, ki bodo pravočasno izobešeni.

Vabimo vse mlade pesnike in pisatelje, da nam pošljejo svoje stvaritve. Objavili jih bomo v naši literarni prilogi „OBRAZI“.

Pravniški seminar

Ob koncu prejšnjega meseca je bil VEKŠ zopet prireditelj strokovnega seminarja — tokrat pravnega, posvečenega s pogledom na razvoj samoupravnega prava za potrebe naše družbe.

Glavne ugotovitve, ki jih bom posredoval v nekoliko skrajšani in predelani obliki, so: predavatelji so ugotovili, da so naša sodišča izredno neažurna in neučinkovita, saj je prišlo do velikega povečanja kaznivih dejanj, ki so jih zagrešile delovne organizacije. Leta 1972 je prišla navzkriž z zakonom vsaka četrta delovna organizacija, leta 1973 vsaka tretja, lani pa že vsaka druga, protizakonito pa so si pridobile okrog 600 milijonov dinarjev.

KATEDRA

ŠTUDENSKI LIST, MARIBOR, ŠT. 2, leto XYI / XV

izdaja visokošolska konferenca zveze socialistične mladine na mariborskih visokošolskih zavodih

V. d. glavnega urednika: Marjan Vešnar

Odgovorni urednik: Mik Rebernik

UREDNIŠKI ODBOR: Milan Erič, Drago Gumzej, Marjan Hanl (tehnični urednik), Lojze Klemenčič, Darko Koren, Bojan Kovačič, Drago Pišek, Taras Poljanec, Ferdo Rakuša, Mik Rebernik, Jani Siranko, Marija Šuta (sekretarka), Marjan Vešnar, Mario Vetrh.

Katedro sofinancirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, VK ZSM MVZ, Kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00). Tiska CGP Mariborski tisk, Maribor.